

รายงาน
ของ
คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
เรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา”

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปท) ศปส/๒๕๖๐

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ฐิติวัฒน์ กำลั้งเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	โฆษกกรรมการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๙. นายคำคุณ สิริสมาน	กรรมการ
๑๐. พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	กรรมการ
๑๑. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๒. นายนิกร จำนง	กรรมการ
๑๓. พลโท วรวิทย์ บุญญะสิทธิ์	กรรมการ
๑๔. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๕. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ (ลาออก)
๑๖. นายสมพงษ์ สระกวี	กรรมการ
๑๗. นายอรุณ จิรชวาลา	กรรมการ
๑๘. พันตรี อาณันย์ วัชรไธย	กรรมการ (ถึงแก่อนิจกรรม)
๑๙. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรรมการ
๒๐. นางนรรรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

และในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๘ เมื่อวันอังคารที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ที่ประชุมเห็นชอบให้ตั้ง นายดำรง พิเศษ เป็นกรรมการ ในคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

/อนึ่ง บุคคล...

อนึ่ง บุคคลลำดับที่ ๑๕ นายวิทยา แก้วภราดัย พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๙๑ (๓) และบุคคลลำดับที่ ๑๘ พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๙๑ (๒)

บัดนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้พิจารณาศึกษาเรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา” เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณา และหากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบ ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสถาบันพระปกเกล้า เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) เสรี สุวรรณภานนท์

(นายเสรี สุวรรณภานนท์)

ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการเมือง

สำนักกรรมการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองฯ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๐ - ๔๑

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๔๒

สำเนาถูกต้อง

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี

(อาพิชิต์ สุขะนันท์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

ศกิมินาภรณ์/ร่าง
พรสุชา/พิมพ์
ปรียาภรณ์/ตรวจ

สารบัญ

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา”

	หน้า
๑. ความเป็นมา	๑
๒. หลักการและเหตุผล	๓
๓. แผนการปฏิรูปและวิธีการปฏิรูป	๖
๓.๑ การปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา	๖
๓.๑.๑ การปฏิบัติภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	๖
(๑) ที่มาของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา	๖
สภาพปัญหา	๖
วิธีการปฏิรูป	๗
(๒) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและญัตติ	๗
สภาพปัญหา	๗
วิธีการปฏิรูป	๘
(๓) การปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ	๘
สภาพปัญหา	๘
วิธีการปฏิรูป	๙
(๔) การตั้งกระทู้ถาม	๙
สภาพปัญหา	๙
วิธีการปฏิรูป	๑๐
(๕) การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	๑๐
สภาพปัญหา	๑๐
วิธีการปฏิรูป	๑๑
(๖) คณะกรรมการติดตามการดำเนินงานของรัฐสภา	๑๑
สภาพปัญหา	๑๒
วิธีการปฏิรูป	๑๓
(๗) การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ประชุมสภา	๑๔
สภาพปัญหา	๑๕
วิธีการปฏิรูป	๑๕
(๘) การสร้างมาตรฐานจริยธรรม	๑๕
สภาพปัญหา	๑๖
วิธีการปฏิรูป	๑๖

สารบัญ (ต่อ)

รายงานของคณะกรรมการจัดการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา”

	หน้า
(๙) การยกเลิกการจัดสรรงบประมาณการศึกษาดูงานต่างประเทศของคณะกรรมการ สภาปัญหา	๑๘
วิธีการปฏิรูป	๑๘
(๑๐) การยกเลิกการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพาให้แก่สมาชิกรัฐสภา สภาปัญหา	๑๘
วิธีการปฏิรูป	๑๘
๓.๑.๒ การปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา	๑๙
๓.๑.๓ ฝ่ายสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา	๒๐
(๑) ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ สภาปัญหา	๒๐
วิธีการปฏิรูป	๒๑
(๒) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัวสมาชิกรัฐสภา สภาปัญหา	๒๑
วิธีการปฏิรูป	๒๑
๓.๒ การปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดรัฐสภา	๒๒
๓.๒.๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	๒๓
(๑) การจัดตั้งหน่วยงานเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย สภาปัญหา	๒๓
วิธีการปฏิรูป	๒๔
(๒) การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา สภาปัญหา	๒๔
วิธีการปฏิรูป	๒๕
(๓) การสร้างนักกฎหมายนิติบัญญัติ และข้าราชการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านกฎหมาย สภาปัญหา	๒๕
วิธีการปฏิรูป	๒๖
(๔) การให้ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ด้านวงงานรัฐสภามาปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานนิติบัญญัติ สภาปัญหา	๒๖
วิธีการปฏิรูป	๒๖

สารบัญ (ต่อ)

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา”

(๕) การปรับและบรรจุตำแหน่งพนักงานราชการให้เป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ	๒๗
สภาปัญหา	๒๗
วิธีการปฏิรูป	๒๗
(๖) การจัดสวัสดิการให้กับข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ	๒๗
๖.๑) โครงการสร้างอาคารที่พักสวัสดิการข้าราชการรัฐสภาสามัญ	๒๗
พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ	
สภาปัญหา	๒๗
วิธีการปฏิรูป	๒๘
๖.๒) การจัดรถรับ – ส่ง ข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้าง	๒๘
สภาปัญหา	๒๘
วิธีการปฏิรูป	๒๘
๓.๒.๒ การสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการให้กับสมาชิกรัฐสภา	๒๘
(๑) สำนักวิชาการและสำนักกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	๒๘
และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	
สภาปัญหา	๒๙
วิธีการปฏิรูป	๒๙
(๒) ระบบหอสมุดรัฐสภา (Library of Parliament)	๓๐
สภาปัญหา	๓๐
วิธีการปฏิรูป	๓๐
๓.๒.๓ การจัดตั้งสำนักงบประมาณของรัฐสภา	๓๔
สภาปัญหา	๓๔
วิธีการปฏิรูป	๓๕
๓.๒.๔ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา	๓๗
สภาปัญหา	๓๗
วิธีการปฏิรูป	๓๙
๓.๒.๕ สถาบันพระปกเกล้า	๓๙
(๑) การสนับสนุนงานวิชาการ	๔๐
สภาปัญหา	๔๐
วิธีการปฏิรูป	๔๐

สารบัญ (ต่อ)

รายงานของคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา”

	หน้า
(๒) การศึกษาวิจัย ค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำเสนอแก่สมาชิกรัฐสภา	๔๑
สภาพปัญหา	๔๑
วิธีการปฏิรูป	๔๑
(๓) การรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมาย	๔๒
ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	
ตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย	
สภาพปัญหา	๔๒
วิธีการปฏิรูป	๔๒
(๔) การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติเพื่อการศึกษาทางการเมือง	๔๓
และระบอบประชาธิปไตยและดำเนินงานตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย	
สภาพปัญหา	๔๓
วิธีการปฏิรูป	๔๓
๓.๒.๖ การจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าถึงได้	๔๓
สภาพปัญหา	๔๔
วิธีการปฏิรูป	๔๔
๓.๓ ข้อเสนอแนะในส่วนของรัฐสภาแห่งใหม่	๔๔
๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๔๖
๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ	๔๖
๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๔๖
๗. ข้อเสนอแนะ	๔๗

รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง
เรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา”

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา ซึ่งตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ กรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานกรรมการ
๒. นายกษิต ภิรมย์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ฐิติวัจน์ กำลังเอก	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายสังคีต พิริยะรังสรรค์	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายชัย ชิดชอบ	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	โฆษกกรรมการ
๘. นายวันชัย สอนศิริ	โฆษกกรรมการ
๙. นายคำคุณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑๐. นายดำรงค์ พิเดช	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท ตรีทศ รณฤทธิวิชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก ธวัชชัย สมุทรสาคร	กรรมการ
๑๓. นายนิกร จำนง	กรรมการ
๑๔. พลโท วรวิทย์ บุญญะสิทธิ์	กรรมการ
๑๕. พลเอก วิเชียร ศิริสุนทร	กรรมการ
๑๖. นายวิทยา แก้วภราดัย	กรรมการ (ลาออก)
๑๗. นายสมพงษ์ สระกวี	กรรมการ
๑๘. นายอรุณ จิรชวาลา	กรรมการ
๑๙. พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย	กรรมการ (ถึงแก่อนิจกรรม)
๒๐. นายวรรณธรรม กาญจนสุวรรณ	เลขานุการกรรมการ
๒๑. นางนรรรัตน์ พิมเสน	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

อนึ่ง บุคคลลำดับที่ ๑๖ นายวิทยา แก้วภราดัย พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๙๑ (๓) และบุคคลลำดับที่ ๑๙ พันตรี อาณันย์ วัชรโรทัย พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ตามข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๙๑ (๒)

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้มีการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้ความเห็นชอบ ประกอบกับที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ได้มีมติเห็นชอบรายงาน เรื่อง แผนการปฏิรูป

ประเทศด้านการเมือง ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองดังกล่าวมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๙/๒ ประกอบมาตรา ๒๗ ซึ่งกำหนดให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศดำเนินการให้เกิดการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๗ สืบต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ และข้อบังคับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๗๓ กำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูปวิธีการปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองให้สัมฤทธิ์ผล โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองคำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลือน้อย และเป็นแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองในช่วงเวลา ๑ ปีครึ่ง (ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) และ ๒๐ ปี ในช่วงรัฐบาลต่อ ๆ มา เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชนโดยรวม

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองที่เสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย ๖ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
๒. ระบบพรรคการเมือง
๓. การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม
๔. การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
๕. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
๖. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความปรองดอง

การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมได้พิจารณาและเห็นชอบรายงานแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยแผนการปฏิรูปในเรื่องดังกล่าว ได้มีข้อเสนอแนะขอให้มีการปฏิรูปการควบคุมและตรวจสอบข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจรัฐ และดำเนินการในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และข้าราชการอย่างเคร่งครัดและเป็นรูปธรรม

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามข้อเสนอแนะของรายงานแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ที่ประชุมได้พิจารณาและเห็นควรให้มีการพิจารณาศึกษากระบวนการปฏิบัติงานของรัฐสภา สมาชิกรัฐสภา รวมทั้งข้าราชการรัฐสภาสามัญ พร้อมทั้ง มีมติตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา เพื่อทำหน้าที่พิจารณาศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติงานและการทำงานในรัฐสภา ตลอดจนมีข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข ยกร่างกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน่วยงานสนับสนุนการทำงานของรัฐสภา เพื่อปรับปรุงการทำงานและระบบงานของรัฐสภาในอนาคตเสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณาและให้ความเห็นชอบต่อไป

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา ประกอบด้วยอนุกรรมการและที่ปรึกษาอนุกรรมการ ดังนี้

๑. นางนรรรัตน์ พิมเสน	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายชัย ชิดชอบ	ประธานที่ปรึกษาและอนุกรรมการ
๓. นายสุชน ชาลีเครือ	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ
๔. นายเกษิต ภิรมย์	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ

๕. นายนิกร จำนง	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ
๖. นายไพโรจน์ โพธิ์ไสย	อนุกรรมการ
๗. นางรัตนา ศรีลิวรรณ	อนุกรรมการ
๘. นายสุรัตน์ หวังต่อลาภ	อนุกรรมการ
๙. นายสิทธิพงษ์ ส่งศรี	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวรุ่งรัตนา เจริญจิตต์	อนุกรรมการ
๑๑. นายเป็นไท วิมุขตายน	อนุกรรมการ
๑๒. นางสาวเพ็ญศรี พัทธวิวัฒน์ศิริ	อนุกรรมการ
๑๓. นางพรณิภา เสริมศรี	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. นางสาวฉัตรทิพย์ กวีวัฒนา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นายสุกฤษฎ์ชัย ธีระเริงฤทธิ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นายวิทยา แก้วภราดัย
๒. นางนาที รัชกิจประการ
๓. ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์

๒. หลักการและเหตุผล

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา เป็นแผนการปฏิรูปซึ่งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองเห็นว่า รัฐสภาในฐานะองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติที่เป็นอำนาจอธิปไตยสูงสุดของประเทศอีกอำนาจหนึ่ง ที่มีหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบ ถ่วงดุลและคานอำนาจฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ซึ่งนอกจากมีบทบาทหน้าที่และอำนาจในการตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ อาทิ การตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ การควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณของแผ่นดิน การตั้งคณะกรรมการ และเพื่อให้การทำหน้าที่ในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เนื่องจากที่ผ่านมาการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญ การให้ความเห็นชอบและการแต่งตั้งบุคคลในองค์กรต่าง ๆ ยังไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติเท่าที่ควร รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานสังกัดรัฐสภา ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งมีหน้าที่หลักในการสนับสนุนงานด้านวิชาการและฝ่ายเลขานุการในการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติยังมีความไม่สมบูรณ์ ตลอดจนสถาบันพระปกเกล้าในฐานะเป็นหน่วยงานที่อยู่ในการกำกับดูแลของประธานรัฐสภา ยังให้การสนับสนุนและส่งเสริมข้อมูลและงานด้านวิชาการ เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาไม่เป็นไปตามความต้องการและความคาดหวัง จึงควรมีการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาในฐานะที่เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติมากขึ้น

ในการนี้ การพิจารณาศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา เพื่อสนับสนุนภารกิจงานในส่วนของรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติคำสั่งเรียกของคณะกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
 กรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๓
 และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง และได้เชิญบุคคล
 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้แทนสถาบันพระปกเกล้า เจ้าหน้าที่หอสมุดรัฐสภา ผู้แทน
 สำนักงบประมาณของรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รองเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการ
 วุฒิสภา ที่กำกับดูแลสำนักประชาสัมพันธ์ และผู้แทนสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา
 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เข้าร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะในการใช้เป็นแนวทาง
 พิจารณาและจัดทำรายงาน เรื่องการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา

ดังนั้น การที่ “รัฐสภา” ได้แบ่งส่วนงานออกเป็นสองส่วน ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎรและ
 วุฒิสภา โดยในหน่วยงานของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีองค์กรที่ทำหน้าที่ราชการฝ่ายรัฐสภา ได้แก่
 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่มีข้าราชการรัฐสภาสามัญปฏิบัติหน้าที่
 ในภารกิจของทั้งสองสภาดังกล่าว ซึ่งระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ได้มีการปรับปรุงหรือ
 เปลี่ยนแปลงแนวทางและวิธีการในปฏิบัติงานเพื่อสนับสนุนงานของรัฐสภาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ
 รัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ พระราชบัญญัติจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ๒๕๕๔ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา
 สามัญ พ.ศ. ๒๕๕๔ และเพื่อให้การปฏิบัติงานในการสนับสนุนของรัฐสภาเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงควรมี
 การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภาเพื่อรองรับการทำหน้าที่ดังกล่าวของรัฐสภา

บัดนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยคณะอนุกรรมการ
 ขับเคลื่อนการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาแนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติงาน
 ในรัฐสภา เพื่อนำไปสู่การทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติได้อย่าง
 เป็นรูปธรรม จึงขอเสนอรายงาน เรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา” ต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
 เพื่อพิจารณา โดยได้จัดทำแนวทางแผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูป และกำหนดเวลาการปฏิรูปเพื่อการขับเคลื่อน
 การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา โดยกำหนดประเด็นการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภาออกเป็น ๓ ส่วน
 ประกอบด้วย

๑. การปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา
๒. การปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดรัฐสภา
๓. ข้อเสนอแนะในส่วนของรัฐสภาแห่งใหม่

โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา ประกอบด้วย

- ๑.๑ การปฏิบัติภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
 - (๑) ที่มาของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา
 - (๒) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและญัตติ
 - (๓) การปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ
 - (๔) การตั้งกระทู้ถาม
 - (๕) การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 - (๖) คณะกรรมการติดตามการดำเนินงานของรัฐสภา
 - (๗) การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ประชุมสภา
 - (๘) การสร้างมาตรฐานจริยธรรม

- (๙) การยกเลิกการจัดสรรงบประมาณการศึกษาต่างประเทศของคณะกรรมการธิการ
- (๑๐) การยกเลิกการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพาให้แก่สมาชิกวุฒิสภา
- ๑.๒ การปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา
- ๑.๓ ฝ่ายสนับสนุนการทำงานของสมาชิกวุฒิสภา

- (๑) ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ
- (๒) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัวสมาชิกวุฒิสภา

๒. การปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดรัฐสภา

๒.๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- (๑) การจัดตั้งหน่วยงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- (๒) การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา
- (๓) การสร้างนักกฎหมายนิติบัญญัติ และข้าราชการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ

เฉพาะด้านกฎหมาย

(๔) การให้ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านงานรัฐสภา มาปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานนิติบัญญัติ

(๕) การปรับและบรรจุตำแหน่งพนักงานราชการให้เป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ

(๖) การจัดสวัสดิการให้กับข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และ

ลูกจ้างประจำ

๖.๑) โครงการสร้างอาคารที่พักสวัสดิการข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงาน

ราชการและลูกจ้างประจำ

๖.๒) การจัดรถรับ - ส่ง ข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และ

ลูกจ้างประจำ

๒.๒ การสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการให้กับสมาชิกวุฒิสภา

(๑) สำนักวิชาการและสำนักกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๒) ระบบหอสมุดรัฐสภา (Library of Parliament)

๒.๓ การจัดตั้งสำนักงบประมาณของรัฐสภา

๒.๔ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

๒.๕ สถาบันพระปกเกล้า

(๑) การสนับสนุนงานวิชาการ

(๒) การศึกษาวิจัย ค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำเสนอแก่สมาชิกวุฒิสภา

(๓) การรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๗๗

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

(๔) การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติเพื่อให้เกิดการศึกษาทางการเมืองและระบอบประชาธิปไตย

และดำเนินงานตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

๒.๖ การจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าถึงได้

๓. ข้อเสนอแนะในส่วนของรัฐสภาแห่งใหม่

เนื่องจากรัฐสภาจะต้องย้ายที่ทำการไปยังรัฐสภาแห่งใหม่ ซึ่งการย้ายที่ทำการดังกล่าวนี้ จะต้องมีความพร้อมในการที่จะรองรับการดำเนินงานและการทำหน้าที่ของสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัติให้เกิดความต่อเนื่อง มีความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

จึงเห็นควรให้มีเสนอแนะในส่วนของรัฐสภาแห่งใหม่อย่างรอบด้าน และให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วม ได้เข้าเยี่ยมชมและใช้สอยหอสมุดรัฐสภา

๓. แผนการปฏิรูปและวิธีการปฏิรูป

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง “การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา”

เพื่อให้การปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภาและการสนับสนุนการดำเนินงานของสมาชิก
รัฐสภาของหน่วยงานสังกัดรัฐสภาในด้านนิติบัญญัติเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงควรมีการปฏิรูป
การปฏิบัติงานในรัฐสภา ดังนี้

๓.๑ การปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา

๓.๑.๑ การปฏิบัติภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

(๑) ที่มาของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา

(๒) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและญัตติ

(๓) การปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการธิการ

(๔) การตั้งกระทู้ถาม

(๕) การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๖) คณะกรรมการติดตามการดำเนินงานของรัฐสภา

(๗) การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ประชุมสภา

(๘) การสร้างมาตรฐานจริยธรรม

(๙) การยกเลิกการจัดสรรงบประมาณการศึกษาต่างประเทศของคณะกรรมการธิการ

(๑๐) การยกเลิกการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพาให้แก่สมาชิกรัฐสภา

๓.๑.๒ การปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

๓.๑.๓ ฝ่ายสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา

(๑) ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการธิการ

(๒) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัวสมาชิกรัฐสภา

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑.๑ การปฏิบัติภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

(๑) ที่มาของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา

สภาพปัญหา

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้ ประธานสภาผู้แทนราษฎร
และประธานวุฒิสภาต้องวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ และข้อบังคับการประชุมสภากำหนดให้
ประธานสภา มีอำนาจและหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมสภา กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสภา ควบคุม
และรักษาความสงบเรียบร้อยในการประชุมสภา แต่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา บางครั้งในการประชุมสภา
สมาชิกได้กล่าวหาว่าการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาไม่มีความเป็นกลาง เนื่องจาก

๑) ที่มาของประธานสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มาจากพรรคการเมืองที่มีเสียง
ข้างมาก ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาถูกครอบงำโดยพรรคการเมือง

๒) การปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาผู้แทนราษฎรขาดความเป็นอิสระและขาดความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ บางครั้งมีการเลือกข้างในการปฏิบัติหน้าที่และสนับสนุนการทำหน้าที่เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายของตน ในบางกรณีการปฏิบัติหน้าที่ของประธานวุฒิสภาที่ไม่วางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

วิธีการปฏิรูป

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาผู้แทนราษฎรมีความเป็นกลางและเป็นที่ยอมรับของสมาชิก คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงขอเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรที่จะมีขึ้นในอนาคตใช้ดุลพินิจในการเลือกประธานสภา ดังนี้

๑) ประธานสภาผู้แทนราษฎรควรมาจากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ และเป็นที่ยอมรับ โดยไม่จำเป็นต้องมาจากพรรคการเมืองเสียงข้างมาก และประธานวุฒิสภาต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์และเป็นที่ยอมรับเชื่อถือของสมาชิกวุฒิสภา เช่นกัน

๒) ให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา แสดงวิสัยทัศน์ต่อที่ประชุมสภาก่อนมีการลงมติ

๓) การปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องไม่ร่วมหรือสนับสนุนกิจการทางการเมืองของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดตลอดระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

๔) ที่ผ่านมา ได้พบว่าประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองขนาดกลางหรือขนาดเล็ก สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยความเป็นกลางและมีประสิทธิภาพ

๕) ให้ประธานสภาควบคุมการประชุมสภาให้มีประสิทธิภาพและให้ยึดมั่นในการปกป้องและรักษาไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยสูงสุดของฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวคือ ฝ่ายนิติบัญญัติต้องไม่ใช้อำนาจไปในทางใช้เสียงลงมติในสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาข้างมากที่ขาดธรรมาภิบาล หรือขาดคุณธรรมจริยธรรม จึงจะปกป้องและรักษาไว้ซึ่งมติของอำนาจอธิปไตยในส่วนงานนิติบัญญัติให้เป็นอำนาจสูงสุดของประเทศได้ เช่นเดียวกับอำนาจฝ่ายบริหารและอำนาจฝ่ายตุลาการ

(๒) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและญัตติ

สภาพปัญหา

๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ มีการสงวนความเห็นและสงวนคำแปรญัตติเป็นจำนวนมาก เมื่อร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภา ทำให้ต้องใช้เวลาในการอภิปรายมาก ส่งผลให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับต้องใช้เวลาเนิ่นนานและหากที่ประชุมสภามีมติเห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมตามที่สงวนความเห็นและสงวนคำแปรญัตติ บางครั้งทำให้การแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติเกิดความไม่รอบคอบ ทำให้เกิดข้อผิดพลาดและอาจมีผลกระทบต่อกฎหมายอื่น

๒) การพิจารณาญัตติที่เสนอต่อสภา ใช้ระยะเวลาในการพิจารณาศึกษา ตรวจสอบ และหาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในแต่ละเรื่องเนิ่นนานเกินความจำเป็น ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ผลจากการพิจารณาศึกษาจึงไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรและเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ

วิธีการปฏิรูป

๑) เพื่อให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในที่ประชุมสภาเกิดความรวดเร็วและรอบคอบ การสงวนความเห็นและการสงวนคำแปรญัตติ ควรมีข้อยุติในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ กรณีที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ กรรมการที่สงวนความเห็น หรือสมาชิกที่สงวนคำแปรญัตติจะอภิปรายในสภาได้ ต้องมีการเสนอรายละเอียดและเหตุผลต่อที่ประชุมคณะกรรมการและที่ประชุมได้มีการพิจารณาแล้ว พร้อมบันทึกเหตุผล ไม่ใช่เพียงแต่การชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมการให้ทราบว่าขอสงวนความเห็น หรือสงวนคำแปรญัตติเพื่อจะอภิปรายในที่ประชุมสภาเท่านั้น

๒) เมื่อมีการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาศึกษาปัญหาจากการเสนอญัตติแล้ว ไม่สมควรให้มีการขยายเวลาเกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม ยกเว้นในกรณีที่มีความจำเป็นให้นำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกิจการสภา เพื่อให้การแก้ไขปัญหาทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเป็นการประหยัดงบประมาณ

๓) ให้ลดระยะเวลาการแปรญัตติหรือระยะเวลาการพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ ลงมาครึ่งหนึ่งของที่เคยกำหนดเวลาไว้ในกรณีที่สภามีมติเห็นว่าเป็นร่างกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระที่ไม่ซับซ้อน ไม่มีประเด็นที่ต้องพิจารณามาก เพื่อลดเวลาการทำงานของรัฐสภา

(๓) การปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ

สภาพปัญหา

๑) การตั้งกรรมการแต่ละคณะ มิได้กำหนดคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับงานหรือภารกิจของคณะกรรมการนั้น ๆ

๒) มีเรื่องร้องเรียนบางเรื่อง หรือบางประเด็นที่เสนอต่อคณะกรรมการเป็นเรื่องของปัจเจกชน หรือข้อพิพาทของเอกชนกับเอกชนหรือเป็นประเด็นปัญหาที่ไม่สำคัญ และมีผลกระทบต่อประชาชนในวงแคบ การนำเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณและเวลา ซึ่งคณะกรรมการควรพิจารณาเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวมเป็นสำคัญ

๓) การพิจารณาศึกษาและตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการเกิดความซ้ำซ้อน เนื่องจากมีการร้องเรียนในเรื่องเดียวกันต่อคณะกรรมการหลายคณะ แม้จะมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา โดยกำหนดไว้ว่า “การพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยคณะกรรมการหลายคน ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภา และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาว่าจะให้คณะกรรมการสามัญคณะใดพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องนั้น” แต่ปัญหาการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการยังคงเกิดความซ้ำซ้อนกันเช่นเดิม ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณและบุคลากรเกินความจำเป็น

๔) การทำหน้าที่ของคณะกรรมการบางคณะในการนำเรื่องร้องเรียนเข้าสู่การพิจารณา หรือการพิจารณาเรื่องร้องเรียน หรือยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียน มีการเรียก รับผลประโยชน์เป็นการตอบแทน หรือค้ำประกันถึงผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นสำคัญ

๕) การแต่งตั้งกรรมการ ในคณะกรรมการสามัญและคณะกรรมการวิสามัญ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งบางคนไม่มีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับภารกิจของคณะกรรมการในด้านนั้นโดยตรง

วิธีการปฏิรูป

๑) การตั้งกรรมการแต่ละคณะ ควรกำหนดคุณสมบัติตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงกับอำนาจหน้าที่ในกรรมการนั้น ๆ

๒) การพิจารณาเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการควรพิจารณาในเรื่องที่มีความสำคัญและที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม และการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องร้องเรียนที่เสนอต่อคณะกรรมการหลายคณะ ต้องยึดถือและปฏิบัติตามมติที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวที่กำหนดให้คณะกรรมการคณะใดพิจารณาศึกษาหรือสอบสวนเรื่องนั้น ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาโดยเคร่งครัด

๓) กำหนดมาตรการป้องกันและลงโทษกรรมการที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เรียกรับ หรือยอมจะรับผลประโยชน์ เพื่อเป็นการตอบแทนในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ และควรกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากสัดส่วนของพรรคฝ่ายค้านดำรงตำแหน่งประธานกรรมการในคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ตรวจสอบในเรื่องสำคัญ ๆ เพื่อให้การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยคณะกรรมการเกิดประสิทธิภาพ

๔) พรรคการเมืองควรคัดกรองบุคคลที่จะมาทำหน้าที่กรรมการให้เหมาะสม

๕) ในการสอบหาความจริง คณะกรรมการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลอื่น หรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๙

(๔) การตั้งกระทู้ถาม

สภาพปัญหา

๑) การตั้งกระทู้ถามทั่วไปของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มุ่งหวังเพื่อการหาเสียง สร้างผลงาน หรือสร้างกระแสในสื่อสาธารณะมากกว่าที่จะเป็นการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ซึ่งมักจะหยิบยกเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตน หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน หรือเรื่องเล็กน้อยที่เกิดขึ้นเฉพาะบางพื้นที่ซึ่งสามารถสอบถามหน่วยงานเกี่ยวข้องได้โดยตรง และหากเป็นการตั้งกระทู้ถามโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลก็มักจะเป็นการสนับสนุนรัฐบาลมากกว่าที่มุ่งแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ทำให้มีการยื่นกระทู้ถามเป็นจำนวนมาก

๒) การตั้งกระทู้ถามสดหรือกระทู้ถามด่วน บางครั้งเป็นการตั้งกระทู้ถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของรัฐมนตรีเพื่อมุ่งทำลายชื่อเสียงของรัฐบาลหรือทำลายกันทางการเมืองมากกว่าที่จะคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการที่จะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หรือมุ่งที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างแท้จริง

๓) กระทู้ถามสดหรือกระทู้ถามด่วน การจัดวาระการนำเข้าสู่ที่ประชุมมีความล่าช้า ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของการตั้งกระทู้ถาม

๔) ในการตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้มาตอบกระทู้ถามแทน ไม่มีการกำหนดมาตรการและกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการตอบกระทู้ถามหรือการติดตาม และรายงานผลการดำเนินการตามกระทู้ถามดังกล่าวต่อสภาเพื่อทราบ ทำให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา เพื่อมาตอบกระทู้ถาม หรือแก้ไขปัญหตามที่มีการตั้งกระทู้ถามดังกล่าว มีการเลื่อนการตอบกระทู้ถามบ่อยครั้งทำให้เลยเวลาที่ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือปัญหาดังกล่าวได้ยุติลงแล้ว ส่งผลให้กระทู้ถามหมดความสำคัญ

๕) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่ให้ความสำคัญในการมาตอบกระทู้ถาม บางครั้งจะมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องมาตอบกระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี หรือมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมาตอบกระทู้ถามแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทำให้กระบวนการตอบกระทู้ถาม ไม่มีประสิทธิภาพ และเมื่อมีการตอบกระทู้ถามแล้วไม่มีการติดตามผลการดำเนินการตามที่มีการตั้งกระทู้ถาม ดังกล่าว

วิธีการปฏิรูป

๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองกระทู้ถามในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองกระทู้ถามและให้คำแนะนำเกี่ยวกับกระทู้ถาม เพื่อไม่ให้เกิดการตั้งกระทู้ถามเพื่อหวังผล ในทางการเมืองหรือมุ่งทำลายชื่อเสียงในทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลมากกว่าการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

๒) การบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมในการตอบกระทู้ถามของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีควรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีต้องเข้าร่วมประชุมสภา เพื่อให้ข้อมูลและตอบกระทู้ถามของฝ่ายนิติบัญญัติทุกครั้ง

๓) กำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายมาตอบกระทู้ถามโดยไม่ให้มีการเลื่อนการตอบกระทู้ถามและให้เปิดเผยข้อมูลการไม่มาตอบกระทู้ถามตามกำหนดเวลาต่อสาธารณะ โดยบัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และเมื่อเป็นกระทู้ถามสดหรือกระทู้ถามด่วน การจัดวาระการนำเข้าสู่ที่ประชุม ควรกำหนดวันตอบกระทู้ของรัฐมนตรีโดยเร็ว เพื่อให้ทันกับปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ตั้งกระทู้ถามเพื่อการแก้ปัญหาภัยแล้ง แต่กลับมาตอบกระทู้ถามในช่วงเวลาน้ำท่วม อย่างนี้เป็นต้น

๔) กำหนดให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ หรือคณะกรรมการวิสามัญ หรือ คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยประธานรัฐสภา เพื่อทำหน้าที่ติดตามผลการดำเนินการของรัฐบาลตามที่ตั้งกระทู้ถาม และรายงานต่อสภาเพื่อทราบ โดยกำหนดมาตรการและแนวทางการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา

(๕) การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สภาพปัญหา

๑) การอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้าน แม้จะมีข้อมูลพยานหลักฐานต่าง ๆ มาเสนออย่างชัดเจนก็ไม่สามารถลงมติไม่ไว้วางใจเพื่อให้ฝ่ายรัฐบาลให้พ้นจากตำแหน่งได้ เนื่องจากรัฐบาลมีเสียงข้างมากในสภา การลงมติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นจำนวนคะแนนเสียงที่มาก และแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือครอบงำใด ๆ แต่เมื่อต้องลงมติไม่ไว้วางใจเพื่อให้รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลยังต้องทำตามแนวทางของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่ ดังนั้น ในทางปฏิบัติการอภิปรายไม่ไว้วางใจ เพื่อให้ฝ่ายบริหารพ้นจากตำแหน่ง จึงเป็นไปได้ยาก

๒) การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้านในบางเรื่อง หรือบางประเด็น มีลักษณะวนเวียน ซ้ำซาก หรืออภิปรายเนื้อหาซ้ำซ้อนกัน การจัดสรรบุคคลผู้มาทำหน้าที่อภิปรายบางครั้ง เป็นการจัดสรรเพื่อให้มาเรียนรู้และซักซ้อมการอภิปรายโดยไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อนำเสนอข้อมูลหรือพยานหลักฐาน อันจะนำไปสู่การลงมติไม่ไว้วางใจ ส่งผลให้น้ำหนักของเนื้อหาในการอภิปรายลดลงและการใช้เวลาเพื่ออภิปราย

ไม่ไว้วางใจไม่เกิดความคุ้มค่า ทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่ได้รับประโยชน์จากการอภิปราย
ไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้านเท่าที่ควร

๓) ข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่ฝ่ายค้านนำมาใช้อภิปรายในบางเรื่องหรือบางประเด็น
ยังไม่ชัดเจน เป็นเรื่องเล็กน้อย หรือเป็นข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปแล้ว ทำให้การอภิปรายไม่เกิด
ประสิทธิภาพ ข้อมูลหรือพยานหลักฐานไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะทำให้ฝ่ายบริหารพ้นจากตำแหน่งได้

วิธีการปฏิรูป

๑) เพื่อเป็นการพัฒนาการเมืองและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
ในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ควรดำเนินการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้ประชาชน
ได้ทราบถึงวิธีการและกระบวนการในการอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจให้รัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง
เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าการอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นเรื่องสำคัญของการควบคุมและตรวจสอบการบริหาร
ราชการแผ่นดิน หรือมีการทุจริตประพฤติมิชอบไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องในทางการเมืองเท่านั้น

๒) การอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้านต้องอภิปรายตรงประเด็นในเนื้อหา
และข้อมูลพยานหลักฐาน และเป็นประเด็นที่เป็นสาระสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องเสียหายในการ
ทำหน้าที่ของฝ่ายรัฐบาลที่เกิดจากการกระทำการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือ
กฎหมายหรือมีการบริหารราชการแผ่นดินที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่เงินแผ่นดินอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การ
พ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี โดยผู้อภิปรายต้องมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่อภิปราย
และมีข้อมูลพยานหลักฐานอย่างชัดเจนครบถ้วน

๓) ข้อมูลหรือพยานหลักฐานของฝ่ายค้านที่นำมาประกอบการอภิปรายไม่ไว้วางใจ
ต้องแสดงให้เห็นถึงการกระทำผิดหรือการทุจริตของฝ่ายรัฐบาลที่ชัดเจน และทำให้เชื่อได้ว่าฝ่ายบริหารกระทำ
การทุจริตหรือประพฤติมิชอบ จงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย
และเมื่อส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริง ต้องมีผลให้
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีมติส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุด
เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิจารณาและพิพากษา
ให้ผู้กระทำผิดพ้นจากตำแหน่งต่อไป ทั้งนี้ ควรมีการติดตามผลการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว และให้มีบทบัญญัติบังคับให้คณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแจ้งผลการพิจารณามายังสภาโดยเร็ว เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
อย่างเป็นรูปธรรม

๔) เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ใช้กระบวนการอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจกลั่นแกล้ง
ในทางการเมือง ควรกำหนดมาตรการลงโทษบุคคลที่ใช้ข้อมูลและพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในการอภิปราย
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจดังกล่าว โดยให้มีโทษทั้งทางอาญาและโทษทางจริยธรรมด้วย

๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ในการอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การใช้เวลาในการ
อภิปรายไม่ไว้วางใจเกิดความคุ้มค่าและประชาชนได้รับประโยชน์จากการอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้าน

(๖) คณะกรรมการติดตามการดำเนินงานของรัฐสภา

รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีบทบาท
อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารงานราชการแผ่นดิน
โดยการอภิปรายไม่ไว้วางใจ การเสนอญัตติ การตั้งกระทู้ถาม และการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่
ของคณะกรรมการอิสระต่าง ๆ การแต่งตั้งบุคคล รวมถึงรับทราบการดำเนินงานขององค์กรอิสระ

ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องทำรายงานประจำปีและรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อให้สภาทราบ ที่ผ่านมามีการติดตามและวิเคราะห์ข้อมูลของรายงานดังกล่าว เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา ข้อเสนอแนะที่รัฐสภาเสนอไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการติดตามผล การติดตามผลไม่มีความชัดเจน ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น คณะกรรมาธิการแต่ละคณะอาจมีการติดตามผล แต่บางคณะไม่มีการกำหนดให้หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานที่จะติดตามเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามข้อเสนอของรัฐสภา ทำให้การดำเนินงานตามภารกิจของรัฐสภาที่ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การดำเนินงานของรัฐสภาบางเรื่องขาดความต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการปฏิรูปการติดตามการดำเนินงานของรัฐสภา

สภาพปัญหา

การติดตามการดำเนินงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ไม่ว่าจะเป็นการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงมีแต่หน่วยงานฝ่ายเลขานุการของรัฐสภา คือ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งจะติดตามเพียงเพื่อให้รู้สถานะของเรื่องที่รัฐสภาส่งไปยังฝ่ายบริหารและหน่วยงานต่าง ๆ อันเป็นการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ตามข้อบังคับการประชุมสภาเท่านั้น แต่ไม่ได้ติดตามผลการปฏิบัติตามมติของรัฐสภาในรายละเอียด ถึงแม้ในสภาผู้แทนราษฎรจะมีคณะกรรมาธิการ ๒ คณะ คือ คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมาธิการติดตามการบริหารงบประมาณ และวุฒิสภามีคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และคณะกรรมาธิการกิจการองค์กรตามรัฐธรรมนูญและติดตามการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามการดำเนินงานของแต่ละสภา แต่การดำเนินการของคณะกรรมาธิการทั้ง ๒ คณะดังกล่าว ก็ไม่ได้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการยังไม่มี ความชัดเจน ในบางเรื่องคณะกรรมาธิการไม่สามารถเข้าไปติดตามได้ การดำเนินการของฝ่ายนิติบัญญัติมีปัญหาที่ควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑) การตรากฎหมาย

กฎหมายที่รัฐสภาได้ผ่านความเห็นชอบและประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว รัฐสภาไม่มีการติดตามผลของการใช้กฎหมายนั้น ๆ ไม่มีการติดตามว่ามีการปฏิบัติตามข้อสังเกตของรัฐสภาหรือไม่ และไม่เคยมีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีผลเสียภายหลังการใช้กฎหมาย กฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอมาเพื่อให้สภาพิจารณามากกว่ากฎหมายที่เสนอโดยสมาชิก จึงไม่มีการติดตามจากรัฐสภาว่าควรปรับปรุงแก้ไขหรือควรรยกเลิกกฎหมายใดที่อาจล้าหลังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๒) การเสนอญัตติ

การพิจารณาญัตติที่สมาชิกเสนอซึ่งอาจเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หรือเป็นเรื่องให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการ เมื่อส่งเรื่องไปแล้วรัฐสภาไม่ได้มีการติดตามผลการดำเนินงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจไม่ได้รับการแก้ไขหรือดำเนินการตามมติของรัฐสภาหรือดำเนินการล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์

๓) คณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา ในการดำเนินงานบางครั้งในการพิจารณามีข้อสังเกต ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติและสภาเห็นชอบให้เสนอเรื่องไปยังฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ที่จะติดตามผลการดำเนินงาน คือ คณะกรรมาธิการกิจการสภาของทั้ง ๒ สภา

โดยในทางปฏิบัติฝ่ายบริหารจะแจ้งมายังสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักการประชุม และสำนักการประชุมจะแจ้งคณะกรรมการกิจการสภาของทั้ง ๒ สภา เพื่อแจ้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องต่อไป หากเป็นเรื่องที่คณะกรรมการแต่ละคณะส่งไปเองแต่ละคณะก็จะติดตามเรื่องเองซึ่งบางคณะอาจมีการติดตามเรื่อง แต่บางคณะอาจไม่มีการติดตาม เนื่องจากคณะกรรมการไม่มีอำนาจบังคับที่จะให้หน่วยงานดำเนินการตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะ

๔) กระตุ้ถาม

การตั้งกระตุ้ถาม มีการถามที่ให้อตอบในที่ประชุมสภาและให้อตอบในราชกิจจานุเบกษา การถามกระตุ้ถามที่ถามให้อตอบในที่ประชุมสภา เมื่อถามและตอบเสร็จแล้ว สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่มีการติดตามเรื่องกระตุ้ถามนั้น แต่สมาชิกผู้ตั้งกระตุ้ถามอาจจะมีการติดตามเอง ส่วนกระตุ้ถามที่ให้อตอบในราชกิจจานุเบกษา เมื่อหน่วยงานตอบกระตุ้ถามแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจะแจ้งผู้ตั้งกระตุ้ถามทราบและสำเนาคำตอบที่ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ผู้ตั้งกระตุ้ถามทราบโดยสภาทั้ง ๒ สภา ไม่มีการติดตามผลการดำเนินการตามคำตอบของกระตุ้ถามนั้น

๕) การรับทราบรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นการดำเนินการตามกฎหมายขององค์กรนั้น ๆ ที่กำหนดให้อองค์กรดังกล่าวต้องรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณต่อรัฐสภา เพื่อทราบ เช่น รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ ของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

รัฐสภามีหน้าที่รับทราบการดำเนินงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยองค์กรเหล่านั้นจะจัดทำรายงานประจำปีรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อให้สภาทราบโดยที่ผ่านมาการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเพื่อรายงานต่อสภาในบางองค์กรดำเนินการล่าช้าและไม่มีการรายงานผลปีต่อปี และในการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานดังกล่าว สมาชิกจะมีการอภิปรายซักถามซึ่งบางครั้งสมาชิกจะทักท้วงว่าเวลาในการพิจารณารายงานในสภามีน้อยไม่สามารถพิจารณาในรายละเอียดได้อีกทั้ง รายงานที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติที่ส่งมาในแต่ละปีไม่มีหน่วยงานศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียดก่อนที่จะเสนอให้สภาพิจารณา

วิธีการปฏิรูป

การติดตามการดำเนินงานของรัฐสภา ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานในชั้นคณะกรรมการธิการหรือในที่ประชุมสภา แม้จะมีการกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาให้มีการติดตามผลการดำเนินงานตามมติของสภา หรือให้ฝ่ายบริหาร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งผลการดำเนินการตามมติไปยังรัฐสภา แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เป็นรูปธรรม เพื่อให้การติดตามผลการดำเนินงานของรัฐสภามีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม จึงเห็นควรปฏิรูปการติดตามผลการดำเนินงานของรัฐสภา ดังนี้

๑) กำหนดอำนาจหน้าที่ในการติดตามงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารแผ่นดิน กรณีที่สภามีข้อสังเกตในเรื่องใดให้มีการติดตามและรายงานต่อที่ประชุมสภาเพื่อทราบ โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา โดยให้คณะกรรมการกิจการสภา

ผู้แทนราษฎร คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และคณะกรรมาธิการกิจการของรัฐสภาทำหน้าที่ติดตามงานของแต่ละสภา เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีคณะกรรมาธิการกิจการสภาดูแลและประสานงานกิจการของแต่ละสภา ติดตามการดำเนินงานของแต่ละสภาอยู่แล้ว แต่การกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการกิจการสภาของทั้งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นการกำหนดหน้าที่อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาติดตามการทำงานของแต่ละสภาได้อย่างเต็มที่ เห็นควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภาไว้ในข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภาให้ชัดเจนและสอดคล้องกัน ครอบคลุมการติดตามงาน การวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละเรื่อง

๒) ตั้งคณะกรรมการร่วมกันของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อร่วมกันติดตามงานของรัฐสภาหรือพิจารณาแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยคณะกรรมการประกอบด้วยประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภา ประธานคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ผู้แทนจากคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร ๒ ท่าน และผู้แทนจากคณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ๒ ท่าน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน

การดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แม้ทั้งสองสภาจะมีภารกิจที่แตกต่างกัน และมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ชัดเจนแล้วในรัฐธรรมนูญ แต่บางครั้งอาจเกิดปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกัน หรือการปฏิบัติงานที่ทับซ้อนกัน แต่เป็นอำนาจหน้าที่ของแต่ละสภา ซึ่งต่างฝ่ายก็ไม่สามารถไปก้าวล่วงอีกฝ่ายหนึ่งได้ เช่น คณะกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาศึกษาเรื่องเดียวกัน สร้างภาระให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเดินทางมาประชุม เพื่อให้ข้อมูลหรือชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมาธิการของทั้งสองสภา จึงควรมีคณะกรรมการกลางเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาและประสานงานในการทำงานของทั้งสองสภา

๓) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบงานการประชุมสภาและการประชุมคณะกรรมาธิการ คือ สำนักงานการประชุมและสำนักกรรมาธิการ ให้สามารถสนับสนุนการติดตามผลการดำเนินงานของรัฐสภา และผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๔) ให้รัฐสภาเร่งรัดองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ต้องส่งรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และพิจารณาอนุมัติงบประมาณให้กับองค์กรดังกล่าว

(๗) การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในที่ประชุมสภา

จากเหตุการณ์ที่เคยปรากฏให้เห็นในที่ประชุมรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎรหรือแม้แต่ในที่ประชุมวุฒิสภาเคยมีสมาชิกสภาบางคนพูดจาไม่สุภาพ เสียดสีบุคคลอื่น มีการทะเลาะชกต่อยกันทำให้เกิดความวุ่นวายสับสน จนเป็นการขัดขวางการประชุมสภา ประธานของที่ประชุมได้ใช้อำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภา ตั้งแต่ระดับเบาจนถึงสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมสภา แต่ก็ยังขัดขืนไม่ปฏิบัติตามจนประธานสั่งให้ตำรวจรัฐสภานำตัวออกจากที่ประชุม หรือออกไปให้พ้นบริเวณที่ประชุมสภา ตำรวจรัฐสภา ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ ทำให้เกิดภาพเหตุการณ์กรณีความวุ่นวายโกลาหลแสดงถึงความขัดแย้งกันเป็นภาพที่ทำให้สมาชิกรัฐสภาเสียหาย

สภาพปัญหา

๑) สมาชิกรัฐสภาบางคนไม่ให้ความเคารพต่อสถานที่ประชุมสภาตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา ไม่เคารพและเชื่อถือประธานของที่ประชุม ซึ่งอยู่ต่างพรรคการเมือง จึงไม่ให้ความสำคัญที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของประธานของที่ประชุม

๒) เมื่อประธานของที่ประชุมนั้นมีคำสั่งให้ตำรวจรัฐสภานำตัวสมาชิกผู้ฝ่าฝืนข้อบังคับการประชุมออกไปจากที่ประชุมสภา สมาชิกที่อยู่พรรคเดียวกันก็ออกมาช่วยกันปกป้อง ขัดขวางไม่ให้ตำรวจรัฐสภาดำเนินการได้ ทำให้ภาพที่ออกไปสู่สาธารณะยิ่งดูสับสน วุ่นวาย ไม่สวยงามอย่างมาก

๓) ตำรวจรัฐสภาเกรงกลัวสมาชิกรัฐสภา ไม่กล้าปฏิบัติการและเนื้อต้องตัวสมาชิก

วิธีการปฏิรูป

๑) แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภา

๑.๑) ให้สมาชิกที่มีพฤติกรรมคือดั่ง ขัดขวางไม่ยอมออกจากที่ประชุมสภาตามคำสั่งประธานของที่ประชุมสภา เป็นเหตุให้การประชุมครั้งนั้นวุ่นวายต้องหยุดชะงักเสียเวลาของที่ประชุมสภาให้ถือว่าเป็นการไม่ประพฤติปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมสภาอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการพิจารณาลงโทษทางจรรยาบรรณ

๑.๒) สมาชิกสภาผู้ที่ออกมาขัดขวางไม่ให้ตำรวจรัฐสภาดำเนินการนำสมาชิกที่ประธานของที่ประชุมสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมสภาทำให้เกิดความวุ่นวาย สับสน การประชุมสภาต้องหยุดชะงักลง ถือว่าเกิดความเสียหายต่อการประชุมสภาครั้งนั้น เป็นการไม่ประพฤติปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมสภาอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการพิจารณาลงโทษทางจรรยาบรรณ เช่นกัน

๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภา ต้องได้รับการอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้สามารถระงับเหตุวุ่นวายที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือตนเอง บุคคลที่ตนเกรงกลัว คือ สมาชิกรัฐสภา ด้วยวิธีละมุนละม่อม มีความกล้าหาญ สุภาพ อดทนยืนหยัดที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จ

(๘) การสร้างมาตรฐานจรรยาบรรณ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๙ ได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจรรยาบรรณขึ้น และให้มีการระบอบอย่างชัดเจนว่าการฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจรรยาบรรณใดมีลักษณะร้ายแรง ซึ่งหากมีการจัดทำมาตรฐานทางจรรยาบรรณและมีการประกาศใช้บังคับแล้ว ก็ให้นำมาตรฐานทางจรรยาบรรณนี้มาใช้บังคับแก่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาด้วย ทั้งนี้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอาจกำหนดมาตรฐานจรรยาบรรณเพิ่มเติมเพื่อความเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยก็ได้ โดยมาตรา ๑๒๘ ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจรรยาบรรณของสมาชิกและกรรมาธิการ ซึ่งจะต้องสอดคล้องและไม่ขัดต่อมาตรฐานทางจรรยาบรรณที่จัดทำอยู่เดิมโดยศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่ในส่วนของการควบคุมให้เป็นไปตามจรรยาบรรณในกรณีความผิดร้ายแรง แต่กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เข้ามามีบทบาทในส่วนนี้แทนตามมาตรา ๒๓๔ โดยการให้ทำหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และมีอำนาจในการเสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณา

ดังนั้น ในการตราข้อบังคับเกี่ยวกับประมวลจรรยาบรรณของสมาชิกและกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ควรมีการระบุให้ชัดเจนว่าการกระทำใด เนื่องจากการฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจรรยาบรรณที่มีลักษณะร้ายแรง ที่ผ่านมาเกี่ยวกับข้อบังคับว่าด้วยประมวลจรรยาบรรณของ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ได้มีการกำหนดว่ากรณีใดเป็นความผิดลักษณะร้ายแรง เพียงแต่ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจริยธรรมของแต่ละสภาเป็นผู้พิจารณา เช่น กรณีที่มีการกระทำผิดที่ไม่ร้ายแรง ให้ลงโทษโดยการตักเตือน ตำหนิ ขอโทษต่อที่ประชุม หรือประณามให้เป็นที่ประจักษ์ หรือกรณีที่คณะกรรมการมาตรฐานจริยธรรมมีมติว่าเป็นความผิดร้ายแรง จึงจะให้มีการลงโทษโดยเสนอชื่อถอดถอนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มี ความชัดเจนว่าการฝ่าฝืนลักษณะการกระทำใดควรได้รับโทษแบบใด และรุนแรงมากน้อยเพียงใด

สภาพปัญหา

๑) ที่ผ่านมามีสมาชิกรัฐสภาบางส่วนยังขาดจิตสำนึกในการทำหน้าที่เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยอย่างแท้จริง ขาดอุดมการณ์ ความรับผิดชอบ และคุณธรรมจริยธรรมทางการเมืองและไม่ได้ผ่านการคัดกรองจากพรรคด้วยระบอบประชาธิปไตยภายในพรรคและระบอบคุณธรรมจริยธรรมที่เข้มงวดเพียงพอ ทำให้ประชาชนไม่มีความเชื่อถือศรัทธา

๒) บทบาทและการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาในการประชุมสภาพบว่า การอภิปรายของสมาชิกรัฐสภามีการแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีหรือเชิงประชด หรือมีการกระทำผิดอย่างโจ่งแจ้ง เช่น การเสียบบัตรแทนกัน เป็นต้น รวมถึงมีการฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมสภาบ่อยครั้ง ส่งผลให้การดำเนินงานในการประชุมสภาเป็นไปด้วยความล่าช้า และสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อสถาบัน

๓) ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภายังขาดความชัดเจนในการปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม อีกทั้งมีปัญหาด้านการตีความเกี่ยวกับการฝ่าฝืนจริยธรรม การกำหนดโทษทางวินัย รวมถึงยังไม่ได้มีการกำหนดระดับความร้ายแรงของการกระทำที่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมและขั้นตอนการลงโทษตามระดับความร้ายแรงของการกระทำดังกล่าว

๔) การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมกับสมาชิกรัฐสภายังไม่สามารถบังคับใช้กับผู้ฝ่าฝืนได้จริงในทางปฏิบัติ ทำให้หลักย่อหย่อน ไม่เป็นบรรทัดฐานของสังคม เนื่องจากคณะกรรมการที่ควบคุมดูแลเรื่องจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาประกอบด้วยบุคคลที่เป็นสมาชิกรัฐสภาด้วยตนเอง ทำให้เกิดความเกรงใจหรือเอื้อประโยชน์ต่อกัน ส่งผลต่อการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมได้อย่างแท้จริง

๕) รัฐสภายังขาดการส่งเสริมและสร้างวัฒนธรรมที่ดีทางด้านจริยธรรมแก่สังคม ส่งผลให้สังคมภายนอกมองเห็นแต่ภาพเชิงลบของสมาชิกรัฐสภา

วิธีการปฏิรูป

๑) ให้มีมาตรการและกลไกการควบคุมตรวจสอบทางจริยธรรม ระบบคุณธรรม และการปฏิบัติหน้าที่ โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของสมาชิกรัฐสภา โดยการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและคู่มือการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติและป้องกันปัญหาการตีความมาตรฐานทางจริยธรรมที่แตกต่างกันระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบจริยธรรมและผู้ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม

๒) การจัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมภายในองค์กร เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตนของสมาชิกให้เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้คัดเลือกจากบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมสูงเป็นที่ประจักษ์และเป็นผู้ที่สมาชิกให้ความเคารพเชื่อถือศรัทธาโดยใช้มติเสียงข้างมากของที่ประชุมสภา

๓) การจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว นอกจากการเผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา ควรให้มีการเผยแพร่มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวให้ประชาชนรับทราบผ่านสื่อต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ประชาชนและภาคประชาสังคมต่าง ๆ จะได้ร่วมกันสอดส่อง

การกระทำและความประพฤติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้เป็นไปตามมาตรฐานทางจริยธรรม โดยให้สร้างความร่วมมือกับสื่อมวลชนเพื่อดำเนินกิจกรรมเผยแพร่เรื่องดังกล่าวให้ประชาชนได้รับทราบอย่างกว้างขวางต่อไป

๔) รัฐสภา ควรกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานที่กำหนดโดยศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันให้ชัดเจน หลังจากเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรกอย่างเป็นทางการเรียบร้อยแล้ว โดยนำมาตรฐานจริยธรรมที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางมาตรฐานกลางไว้เพื่อนำมาบังคับใช้กับทุกองค์กร และต้องกำหนดประเภทความร้ายแรงของการกระทำที่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนจริยธรรม รวมถึงขั้นตอนการลงโทษตามระดับความร้ายแรงของการกระทำผิดดังกล่าว ดังนี้

๔.๑) กรณีการฝ่าฝืนจริยธรรมที่ไม่ร้ายแรง ควรกำหนดโทษโดยการว่ากล่าวตักเตือนและให้ผู้ฝ่าฝืนลงนามรับรองการฝ่าฝืนในครั้งนั้นเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นข้อมูลหลักฐานในการพิจารณาการลงโทษครั้งต่อไป ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนจริยธรรมเกิดขึ้นอีก นอกจากการว่ากล่าวตักเตือนแล้ว ผู้ฝ่าฝืนต้องแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น ๆ โดยการขอโทษต่อที่ประชุมสภา และหากมีการกระทำผิดมากกว่าสองครั้งขึ้นไปซึ่งเป็นการกระทำผิดซ้ำซาก ให้ถือว่าเข้าข่ายกระทำผิดร้ายแรง เช่น การขาดประชุม การเซ็นชื่อโดยไม่เข้าประชุม

๔.๒) กรณีการฝ่าฝืนจริยธรรมที่ร้ายแรง เช่น การเสียบัตรแทนกัน การใช้ความรุนแรงโดยการชกต่อยกันในห้องประชุมสภา การแสดงความไม่พอใจต่อกันโดยการขว้างปาสิ่งของต่าง ๆ ในที่ประชุมสภา การแสดงพฤติกรรมคุกคาม ช่มชู้ต่อสมาชิกด้วยตัวเอง รวมถึงพฤติกรรมในการประพฤติผิดศีลธรรมหรือมีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันสร้างความเสียหายที่กระทบต่อชื่อเสียงและเกียรติภูมิของการเป็นสมาชิกรัฐสภา เช่นนี้ให้ถือเป็นความผิดร้ายแรง ต้องมีการลงโทษทั้งทางประมวลจริยธรรม และลงโทษทางสังคมควบคู่กันไปด้วย โดยกำหนดโทษให้เข้มงวดเพิ่มขึ้นด้วย

๕) ให้มีการตรวจสอบและรายงานพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบพฤติกรรมและไม่สนับสนุนให้กลับมาดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภาในครั้งต่อไป อีกทั้งต้องแสดงความรับผิดชอบโดยการขอโทษต่อที่ประชุมสภา มีการตัดสิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่เคยได้ เช่น ค่าเดินทาง ค่าตอบแทน การขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ในกรณีนี้ สื่อของรัฐต้องทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริงของการกระทำผิดเหล่านั้นให้สาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วกัน

๖) รัฐสภา ควรจัดทำรายงานประจำปีของรัฐสภาที่สะท้อนให้เห็นบทบาทและการทำงานที่ของสมาชิกรัฐสภาให้สาธารณชนได้รับทราบผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกรูปแบบ ซึ่งในรายงานประจำปี ควรแสดงให้เห็นการปฏิบัติงานตลอดทั้งปีของสมาชิกรัฐสภา เช่น จำนวนร่างกฎหมายที่เข้าสู่การพิจารณาของสภา จำนวนร่างกฎหมายที่ได้พิจารณาและมีการตราใช้เป็นกฎหมายเรียบร้อยแล้ว การใช้งบประมาณจำนวนวันในการเข้าประชุมสภา สถิติการอภิปราย สถิติการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกรัฐสภา เป็นต้น โดยรวมข้อมูลดังกล่าวไว้ในเอกสารเล่มเดียวกัน ซึ่งรายงานประจำปีจะเป็นเครื่องมือสำคัญของประชาชนในการเฝ้าดูและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา

๗) รัฐสภา ควรมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการจริยธรรมขององค์กรและประชาสัมพันธ์สมาชิกรัฐสภาที่มีความประพฤติดี ประพฤติชอบ มุ่งมั่นในจริยธรรม รวมถึงอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่สมาชิกรัฐสภาที่ดี โดยการมอบโล่รางวัลเชิดชูเกียรติเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ซึ่งนอกจากจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนสมาชิกแล้ว ยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการพัฒนาจริยธรรมให้กับรัฐสภาในทางกลับกัน สมาชิกรัฐสภาที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมในกรณีกระทำผิดจริยธรรมร้ายแรงต่อสื่อสาธารณะ นอกจากจะได้รับการลงโทษตามประมวลจริยธรรมของรัฐสภาแล้ว ยังสมควรได้รับการลงโทษทางสังคมจากทุกภาคส่วนร่วมกับภาครัฐผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อมิให้มีการปฏิบัติเป็นเยี่ยงอย่างที่ไม่ดีต่อไป

๘) ผู้พิจารณาเรื่องผิดจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภา โดยเสนอให้ส่งเรื่องจริยธรรมให้ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย แทนให้องค์กรของตนเองเป็นผู้วินิจฉัย

๙) เพิ่มโทษทางจริยธรรม โดยให้มีบทลงโทษทางจริยธรรมที่เป็นโทษปรับทางแพ่ง เช่น ปรับเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ - ๕๐๐,๐๐๐ บาท อีกส่วนหนึ่ง นอกจากตัดเงินเดือน ทำทัณฑ์บน หรือประณาม

(๙) การยกเลิกการจัดสรรงบประมาณการศึกษาต่างประเทศของคณะกรรมการธิการ

สภาพปัญหา

การปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติที่ผ่านมา คณะกรรมการธิการทั้งสองสภา และสมาชิกรัฐสภาจะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาต่างประเทศ (ไปเที่ยว) โดยใช้ภาษีอากรของประชาชน เป็นเงินจำนวนมากในทุก ๆ ปีงบประมาณ โดยไปทุกสมัยประชุม และไปกันทุกกรรมการธิการ ซึ่งปรากฏว่าสมาชิกเป็นคณะกรรมการมากกว่าหนึ่งคณะ ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณที่มาจากภาษีอากรของประชาชนทุก ๆ ปี และไม่สามารถประเมินผลความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณดังกล่าวได้ ทำให้รัฐสภาหรือหน่วยงานในประเทศนั้นต้องต้อนรับคณะกรรมการจากประเทศไทยหลายคณะ ทำให้มีการตั้งข้อสังเกตมายังรัฐสภา รวมทั้งทำให้เจ้าหน้าที่ของสถานทูตไทยประจำประเทศต่าง ๆ ต้องมีภาระในการต้อนรับดูแล อันทำให้เสียเวลางานราชการของสถานทูตไปอีกจำนวนมาก

วิธีการปฏิรูป

๑) ให้ยกเลิกการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศึกษาต่างประเทศของสมาชิกของทั้งสองสภา

๒) การเดินทางไปประชุมองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ หรือเดินทางไปร่วมประชุมทวิภาคีระหว่างรัฐสภาต่างประเทศ ให้ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการเดินทางไปราชการโดยเคร่งครัด

(๑๐) การยกเลิกการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพาให้แก่สมาชิกรัฐสภา

สภาพปัญหา

เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการดำเนินการจัดหาซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพาให้แก่สมาชิกรัฐสภาทุกคน เพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ เช่น ใช้ค้นหาข้อมูล กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดต่อการทำงานระหว่างสมาชิกรัฐสภากับคณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ เป็นต้น แต่โดยข้อเท็จจริงจะมีสมาชิกบางคนเท่านั้นได้นำมาใช้เพื่อปฏิบัติงานอย่างแท้จริง อีกทั้งในปัจจุบันเครื่องโทรศัพท์มือถือ ซึ่งสมาชิกรัฐสภาทุกคนมีใช้ มีประสิทธิภาพใช้งานอย่างหลากหลายเช่นเดียวกับเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพาที่สำนักงานเลขาธิการทั้งสองสภาจัดให้ การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพาให้แก่สมาชิกรัฐสภาไม่ได้มีการนำมาใช้งานอย่างจริงจัง ให้คุ้มค่ากับงบประมาณที่เสียไป จึงเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์

วิธีการปฏิรูป

๑) ให้ยกเลิกการจัดสรรงบประมาณจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพา ให้แก่สมาชิกรัฐสภา เนื่องจากสมาชิกรัฐสภาทุกคนมีเครื่องโทรศัพท์มือถือที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่ากับเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ส่วนตัวแบบพกพา ที่สำนักงานเลขาธิการทั้งสองจัดให้

๒) ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดทำแอปพลิเคชันเพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้แก่สมาชิกรัฐสภา เช่น การค้นหาข้อมูล กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดต่อการทำงานระหว่างสมาชิกรัฐสภากับคณะกรรมการธิการ และเจ้าหน้าที่ โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็วและทันสมัย

๓.๑.๒ การปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา

เพื่อให้การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงควรมีการจัดทำข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา โดยกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในข้อบังคับการประชุม

(๑) จัดทำยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานของรัฐสภาสู่ความมั่นคงเป็นหนึ่งในหลักของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง กำหนดเป้าหมายและระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน

(๒) จัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา และคณะกรรมการธิการ พร้อมทั้งรายงานให้แต่ละสภาทราบทุกปี

(๓) กำหนดระยะเวลาเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา และคณะกรรมการของแต่ละสภาให้เป็นที่เป็นที่แพร่หลายโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ประชาชนสามารถรับทราบและเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว

(๔) การปกป้องและรักษาไว้ซึ่งมติของอำนาจอธิปไตยในส่วนงานนิติบัญญัติให้เป็นอำนาจสูงสุดของประเทศที่ฝ่ายสมาชิกรัฐสภาจะต้องปกป้องรักษามติของฝ่ายนิติบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจสูงสุด เช่นเดียวกับอำนาจฝ่ายบริหารและอำนาจฝ่ายตุลาการ

(๕) ฝ่ายนิติบัญญัติต้องรักษาไว้ซึ่งอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ โดยไม่ใช้อำนาจไปในทางใช้เสียมติในสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาข้างมากที่ขาดธรรมาภิบาล หรือขาดคุณธรรมจริยธรรม

(๖) ให้ดำเนินการเลือกประธานวุฒิสภาโดยเร็วในกรณีที่ไม่มีประธานวุฒิสภา และรองประธานวุฒิสภาในระหว่างไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประธานวุฒิสภาต้องทำหน้าที่ประธานรัฐสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๐

(๗) การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ให้กำหนดให้การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

ให้กำหนดให้มีการตรวจสอบว่าก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งได้เปิดเผยผลการรับฟังความเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชนหรือไม่ และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ วรรคสอง

(๘) การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้เข้าใจขั้นตอนและการดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๓๐ – มาตรา ๑๓๒

(๙) องค์ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาถูกร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งนั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ หรือมาตรา ๑๑๑ แล้วแต่กรณี และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย มิให้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒

(๑๐) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการให้สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา เปิดเผยแพร่รายงานการประชุมและบันทึกออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนให้ประชาชนทราบได้ทั่วไป ทั้งนี้ ให้เปิดเผยข้อมูลทางเว็บไซต์ของแต่ละสภา เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้โดยง่าย เว้นแต่กรณีการประชุมลับหรือการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคสี่

(๑๑) กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานของคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ คือ ไม่ซ้ำซ้อนกัน และในการสอบหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการธิการจะมอบอำนาจหรือมอบหมายให้บุคคลหรือคณะบุคคลใดกระทำการแทนมิได้ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ วรรคสอง วรรคสาม

(๑๒) ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษา แล้วแต่กรณี ของคณะกรรมการธิการให้ประชาชนทราบเว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณีมีมติมิให้เปิดเผย ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๙ วรรคหก

(๑๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖

(๑๔) การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้น เพื่อดำเนินการตาม หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐

(๑๕) การจัดส่งหนังสือนัดประชุม ระเบียบวาระการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา และคณะกรรมการ ให้จัดส่งทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และให้นำข้อมูลตามระเบียบวาระการประชุมลงในระบบฐานข้อมูลการประชุมสามารถเรียกดูได้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และเป็นการลดขั้นตอนการทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และของสมาชิกของทั้งสองสภา

(๑๖) การติดตามผลการดำเนินงานของรัฐสภาให้กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา

(๑๗) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในงานหรือการร่างกฎหมายต่าง ๆ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการงานของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภาและรัฐสภา

๓.๑.๓ ฝ่ายสนับสนุนการทำงานของสมาชิกรัฐสภา

(๑) ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ

สภาพปัญหา

๑) การแต่งตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ไม่มีความรู้หรือไม่มีประสบการณ์ทำให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งบางคนไม่สามารถปฏิบัติงานรองรับภารกิจของคณะกรรมการได้ เนื่องจากไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับภารกิจของคณะกรรมการในแต่ละด้านโดยตรง

๒) การปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการแต่ละคณะ ต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ซึ่งจะได้นำความรู้ด้านต่าง ๆ มาเสนอต่อคณะกรรมการ แต่การกำหนดอัตราค่าตอบแทนให้กับผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวตามระเบียบรัฐสภาที่กำหนดให้ มีจำนวนน้อยและยังไม่เหมาะสม

ทำให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในคณะกรรมการธิการแต่ละด้านไม่ให้ความสนใจ หรือสนใจที่จะมาทำหน้าที่ดังกล่าวค่อนข้างน้อย

๓) แต่งตั้งแล้วไม่ได้ปฏิบัติงานจริง คงมีชื่อไว้เป็นประวัติส่วนตัวในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทุจริตลักษณะหนึ่ง

วิธีการปฏิรูป

๑) ให้คณะกรรมการพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์โดยตรงที่มีความรู้หรือมีความรอบรู้จริง ๆ เกี่ยวกับภารกิจของคณะกรรมการในแต่ละด้าน และต้องมาช่วยการทำงานของคณะกรรมการอย่างแท้จริง

๒) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรกำหนดคุณสมบัติ จำนวนและอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งต่าง ๆ ให้เกิดความชัดเจน และมีการตรวจสอบความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของผู้ที่จะมาทำหน้าที่ดังกล่าวในคณะกรรมการแต่ละคณะ หรือให้กับสมาชิกแต่ละคนให้เป็นที่ประจักษ์

๓) เพื่อให้การทำหน้าที่ของคณะกรรมการเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ควรจัดค่าตอบแทนให้กับที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับภารกิจของคณะกรรมการในแต่ละด้าน โดยตรงอย่างแท้จริง มาสนับสนุนการดำเนินงานให้กับคณะกรรมการและกำหนดให้มีระบบการตรวจสอบและติดตามการใช้งบประมาณดังกล่าวด้วย

๔) ควรแก้ไขระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการแต่งตั้งบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ ดังนี้

๔.๑) ควรกำหนดอัตราค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับระดับคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้ง

๔.๒) เพื่อให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งสามารถปฏิบัติงานให้คณะกรรมการได้เต็มที่ โดยไม่ให้แต่งตั้งบุคคลที่เป็นข้าราชการมาทำหน้าที่

(๒) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัวสมาชิกรัฐสภา

สภาพปัญหา

๑) ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัวสมาชิกรัฐสภา ยังมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านนิติบัญญัติค่อนข้างน้อย ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การกำหนดจำนวนอัตราและค่าตอบแทนในแต่ละตำแหน่งไม่เหมาะสมทำให้สมาชิกรัฐสภาไม่สามารถบริหารบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมและความต้องการได้

วิธีการปฏิรูป

๑) ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบรัฐสภาเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัวสมาชิกรัฐสภา ดังนี้

๑.๑) กำหนดคุณสมบัติในเรื่องวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในการทำหน้าที่ตามภารกิจของสมาชิกรัฐสภาอย่างชัดเจน

๑.๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสามารถแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงาน โดยจะแต่งตั้งตำแหน่งใดก็ได้ตามความเหมาะสมตามภารกิจของสมาชิก ในแต่ละคนภายในวงเงินงบประมาณที่สมาชิกแต่ละคนได้รับจัดสรร เนื่องจากความต้องการของสมาชิกแต่ละคน แตกต่างกันตามภาระหน้าที่และสภาพของพื้นที่

๑.๓) กำหนดค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับวุฒิการศึกษา ประสบการณ์แต่ละ ตำแหน่ง ตลอดจนภารกิจที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในด้าน นิติบัญญัติ

๒) ให้สมาชิกวุฒิสภาพิจารณาแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงาน ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

๓) ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสถาบันพระปกเกล้าจัดอบรมเพิ่มความรู้ด้านนิติบัญญัติ หรือระบบงานนิติบัญญัติและวัฒนธรรม ทางการเมืองให้กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

๔) สมาชิกวุฒิสภาต้องรายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือนของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือเลขาธิการวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

๕) การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภา หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าบุคคลเหล่านั้นไม่ได้มาปฏิบัติงานจริง ให้ถือว่าสมาชิกผู้นั้นประพฤติผิดจริยธรรม ร้ายแรงต้องลงโทษตามประมวลจริยธรรมและอาญัติโทษทางอาญาด้วย

๖) การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภา ในแต่ละตำแหน่ง ให้ประกาศเผยแพร่ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้

๗) ควรหลีกเลี่ยงการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการ และผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิก วุฒิสภา ที่เป็นบิดามารดา คู่สมรส บุตร หรือเป็นญาติ เพื่อป้องกันข้อครหาหรือความเข้าใจผิดว่าเอาญาติพี่น้อง มารับเงินเดือนของรัฐสภา เว้นแต่สมาชิกผู้นั้นจะได้แสดงหลักฐานการศึกษา หลักฐานที่แสดงความรู้ ความสามารถพิเศษที่เข้ามาช่วยทำงานได้อย่างแท้จริง และเข้ามาปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานอย่างแท้จริง เต็มเวลา และสามารถตรวจสอบได้

๓.๒ การปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดรัฐสภา

๓.๒.๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๑) การจัดตั้งหน่วยงานเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

(๒) การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา

(๓) การสร้างนักกฎหมายนิติบัญญัติ และข้าราชการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ

ด้านกฎหมาย

(๔) การให้ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวงงานรัฐสภา มาปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติ

(๕) การปรับและบรรจุตำแหน่งพนักงานราชการให้เป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ

(๖) การจัดสวัสดิการให้กับข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ

๖.๑) โครงการสร้างอาคารที่พักสวัสดิการข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ

และลูกจ้างประจำ

๖.๒) การจัดรถรับ – ส่ง ข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ

๓.๒.๒ การสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการให้กับสมาชิกรัฐสภา

(๑) สำนักวิชาการและสำนักกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๒) ระบบหอสมุดรัฐสภา (Library of Parliament)

๓.๒.๓ การจัดตั้งสำนักงบประมาณของรัฐสภา

๓.๒.๔ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

๓.๒.๕ สถาบันพระปกเกล้า

(๑) การสนับสนุนงานวิชาการ

(๒) การศึกษาวิจัย ค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำเสนอแก่สมาชิกรัฐสภา

(๓) การรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

(๔) การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติเพื่อให้การศึกษาทางการเมืองและระบอบประชาธิปไตย และดำเนินงานตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

๓.๒.๖ การจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าถึงได้

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๒.๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๑) การจัดตั้งหน่วยงานเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

สภาพปัญหา

ตามที่คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ได้เสนอแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” (แผนแม่บท) ต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานาน โดยเสนอแนวทางให้มีการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากประชาชนในประเทศยังมีความรู้ความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ไม่ถูกต้อง ไม่ตรงกัน และยังมีความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมแบบดั้งเดิม ซึ่งเกิดจากกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมที่ปลูกฝังมาอย่างยาวนาน เช่น มีวัฒนธรรมในการพึ่งพาอำนาจ ระบบอุปถัมภ์ มีทัศนคติยอมรับการคอร์รัปชันและการซื้อสิทธิขายเสียง มีทัศนคติเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ ไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้น ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมดังกล่าวนี้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศ โดยแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง “การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย” (แผนแม่บท) ดังกล่าว ได้กำหนดให้มีแผนแม่บท ร่างหลักสูตรการเรียนการสอน และแนวทางในการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้พิจารณาและเห็นชอบกับแผนการปฏิรูปดังกล่าว และให้คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองดำเนินการต่อไป

ดังนั้น เพื่อให้การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เกิดเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๘ ที่กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงลดทอนการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน

หรือชุมชน และมาตรา ๒๕๘ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองโดยให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมทางการเมือง ตลอดจนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริต ที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำ ไม่ว่าด้วยทางใด จึงควรมีการดำเนินการปฏิรูปในเรื่องดังกล่าว

วิธีการปฏิรูป

๑) ในวาระเริ่มแรก ให้กลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยและกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นหน่วยงานรองรับภารกิจและเสริมสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากสำนักประชาสัมพันธ์มีภารกิจ พันธกิจ บุคลากร และงบประมาณในการดำเนินการส่งเสริมและเผยแพร่ประชาธิปไตย ให้ประชาชนมีความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการปฏิรูปประเทศ เป็นศูนย์กลางเรียนรู้และสร้างเครือข่าย ด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทเพื่อสร้างเสริมวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

๒) ให้จัดทำโครงสร้างอัตรากำลัง กรอบอำนาจหน้าที่และงบประมาณ เพื่อยกฐานะ กลุ่มงานเผยแพร่ประชาธิปไตยและกิจกรรมสภาผู้แทนราษฎร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร เป็นระดับสำนัก เพื่อให้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างมีศักยภาพและประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยให้เพิ่มอำนาจหน้าที่การดำเนินตามแผนแม่บทการปฏิรูปการเสริมสร้างวัฒนธรรม ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยไว้ด้วย และให้ดำเนินการสำเร็จเป็นรูปธรรมภายในปีงบประมาณ ๒๕๖๑

๓) ให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างเพียงพอ

(๒) การจัดตั้งศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา

สภาพปัญหา

สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎรเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับงานของสภาผู้แทนราษฎร และหน่วยงาน ประจำประเทศไทยในสหภาพรัฐสภา องค์การรัฐสภาอาเซียน สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิก งานสมาคมรัฐสภางานสมาคมเลขาธิการรัฐสภา งานประชุมสมาชิกรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก งานประชุมสมาชิกรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา การประชุมสมาคมรัฐสภา เอเชียเพื่อสันติภาพการประชุมยุวสมาชิกรัฐสภาเอเชีย – ยุโรป การประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยความสัมพันธ์เหนือ – ใต้ ในยุคโลกาภิวัตน์ การประชุมสมาชิกรัฐสภาโลกว่าด้วยถิ่นที่อยู่อาศัย และงานกิจการพิเศษอื่น รวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ ติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของนานาประเทศทุกภูมิภาค องค์การ ระหว่างประเทศ และอื่น ๆ ที่จะนำไปสู่การพิจารณาในการประชุมองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ และการประชุมพิเศษและดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการคณะผู้แทนในการเตรียมการเดินทางไปประชุมระหว่าง ประเทศ

การดำเนินการสนับสนุนข้อมูล การศึกษา วิเคราะห์และติดตามสถานการณ์ ต่าง ๆ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของนานาประเทศทุกภูมิภาค องค์การระหว่างประเทศ และอื่น ๆ ที่จะนำไปสู่การพิจารณาในการประชุมองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ และการประชุมพิเศษให้กับสมาชิกรัฐสภาที่ผ่านมาโดยเฉพาะในเวทีประชาคมอาเซียน สมาชิกรัฐสภายังไม่ได้รับการสนับสนุนข้อมูลดังกล่าว

อย่างครบถ้วนรอบด้านเท่าที่ควร เนื่องจากการจัดเก็บข้อมูลยังไม่เป็นระบบที่ดีและไม่ทันสมัย รวมทั้งบุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรยังไม่มีความรู้และความสามารถในเรื่องดังกล่าวที่เพียงพอ

วิธีการปฏิรูป

๑) จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประชุมองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ ในแต่ละครั้งและรวบรวมหนังสือสัญญาระหว่างประเทศที่ต้องมีการออกพระราชบัญญัติเพื่อให้เป็นไปตามหนังสือสัญญาที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการค้าการลงทุนของประเทศ ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา เพื่อใช้ในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธะ หรือข้อตกลงของฝ่ายรัฐบาล อันเป็นการสนับสนุนข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาได้อย่างครบถ้วนและรวดเร็ว

๒) สนับสนุนและผลักดันให้มีการจัดตั้ง “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา” เพื่อเป็นหน่วยงานในการดำเนินการขับเคลื่อนให้รัฐสภามีบทบาทในเวทีประชาคมอาเซียนและรัฐสภาระหว่างประเทศ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ ซึ่งรัฐสภาจะดำเนินการด้านประชาคมอาเซียนตามภารกิจ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎบัตรอาเซียนและตามหลักสากล อันจะเกิดประโยชน์ต่อประเทศไทยและอาเซียน โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑) ในการจัดตั้ง “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา” นี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้เริ่มดำเนินการไประยะหนึ่งแล้ว แต่ยังเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำงาน ขาดการบูรณาการการทำงานของทั้งสองส่วนราชการที่ชัดเจน จึงควรบูรณาการการดำเนินงานด้านประชาคมอาเซียนร่วมกันในฐานะรัฐสภา เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ ในการตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๒.๒) ให้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และขอบเขตการดำเนินงานด้านประชาคมอาเซียนไม่ให้ซ้ำซ้อนกันกับส่วนราชการภายในของสำนักงานทั้งสอง แต่ให้มีการทำงานที่เป็นช่องทางความร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

๒.๓) ในด้านบุคลากรให้เกลี่ยอัตรากำลังจากกรอบอัตรากำลังในภาพรวมเท่าที่มีอยู่ เพื่อไม่เป็นการเพิ่มงบประมาณรายจ่าย และมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานและมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนระดับดี อันเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากร

๒.๔) เมื่อมีการปฏิรูปโครงสร้างของส่วนราชการในรัฐสภา ควรพิจารณาจัดตั้ง “ศูนย์ประชาคมอาเซียนของรัฐสภา” เป็นหน่วยงานระดับสำนักในสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพียงหน่วยงานเดียว และทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

(๓) การสร้างนักกฎหมายนิติบัญญัติ และข้าราชการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย

สภาพปัญหา

การทำหน้าที่สนับสนุนงานด้านกฎหมายของนิติกรทั้งในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต่อการรองรับภารกิจของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่ผ่านมา นั้น โดยเฉพาะงานด้านการพิจารณาร่างกฎหมาย นิติกรของทั้งสองสำนักงานส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีในการสนับสนุนข้อมูลและงานอำนวยความสะดวก แต่งานวิเคราะห์และการให้ความเห็นทางกฎหมายในการพิจารณาร่างกฎหมายยังมีไม่เพียงพอ เป็นเหตุให้การพิจารณาร่างกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติจะได้รับการวิเคราะห์และความเห็นทางกฎหมายจากนักกฎหมายกฤษฎีกาซึ่งเป็นบุคลากรทางกฎหมายของฝ่ายบริหาร

เป็นหลัก ส่งผลให้การพิจารณาร่างกฎหมายนั้น ๆ อาจไม่สมบูรณ์ เพราะได้รับข้อมูลและความเห็นจากฝ่ายผู้เสนอร่างกฎหมายแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งอาจมีมุมมองทางกฎหมายที่ไม่หลากหลายเพียงพอ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ฝ่ายนิติบัญญัติ จึงมุ่งประสงค์ให้มีบุคลากรที่จะเป็นมันสมองทางกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติขึ้นเอง เพื่อให้การพิจารณาร่างกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติมีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงเป็นที่มาในการตราพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่กำหนดให้มีนักกฎหมายนิติบัญญัติขึ้นในสองสำนักงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานด้านกฎหมายของรัฐสภา แต่จนถึงปัจจุบันทั้งสองสำนักงานยังไม่สามารถมีนักกฎหมายนิติบัญญัติตามเจตจำนงของกฎหมายดังกล่าวได้ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ บัญญัติให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกฎหมาย และให้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ดังกล่าวต่อประชาชนและนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน รวมทั้งให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว ดังนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายมาเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

วิธีการปฏิรูป

๑) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรทบทวนโครงสร้างและระบบงานขององค์กร พร้อมทั้งเร่งรัดปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานการทำงานด้านกฎหมายของนิติกรทั้งสองสำนักงานให้มีความรู้ ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในกฎหมายเฉพาะด้าน สามารถยกร่างกฎหมาย วิเคราะห์ ให้ความเห็นทางกฎหมาย เพื่อสนับสนุนการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติให้มีประสิทธิภาพ โดยจะต้องดำเนินการให้มีนักกฎหมายนิติบัญญัติตามเจตจำนงของกฎหมายโดยเร็ว

๒) พัฒนาศักยภาพของข้าราชการที่ปฏิบัติงานสนับสนุนกระบวนการตรากฎหมายให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกระบวนการตรากฎหมาย สามารถให้ความเห็นทางกฎหมาย วิเคราะห์ข้อกฎหมาย ยกร่างกฎหมายในการพิจารณาร่างกฎหมาย โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในแต่ละระดับ

๓) สร้างความเชี่ยวชาญในกฎหมายเฉพาะด้านให้แก่ข้าราชการที่ปฏิบัติงานด้านกฎหมายเพื่อสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาควรเร่งดำเนินการเพื่อให้มีนักกฎหมายนิติบัญญัติโดยเร็วเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านนิติบัญญัติ

(๔) การให้ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวงงานรัฐสภา มาปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานนิติบัญญัติ

สภาพปัญหา

ในการสนับสนุนข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลในวงงานรัฐสภาให้กับสมาชิกรัฐสภา เพื่อปฏิบัติหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติที่ผ่านมา บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนงานด้านนิติบัญญัติโดยตรง มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างน้อย ทำให้ขาดบุคลากรที่จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา

วิธีการปฏิรูป

ให้มีการเสนอขอตั้งงบประมาณเพื่อเป็นค่าตอบแทนให้แก่ข้าราชการที่เกษียณอายุราชการโดยให้มีระเบียบที่สามารถแต่งตั้งบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับวงงานรัฐสภา มาปฏิบัติหน้าที่เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติเท่าที่จำเป็นและไม่ควรต่ออายุราชการให้แก่ข้าราชการที่เกษียณอายุ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณและให้เกิดความคุ้มค่า

การพิจารณาแต่งตั้งบุคลากรดังกล่าว ให้พิจารณาจากข้าราชการรัฐสภาสามัญที่เกษียณอายุราชการก่อน และหากมีความจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอื่นให้พิจารณาจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

(๕) การปรับและบรรจุตำแหน่งพนักงานราชการให้เป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ

สภาพปัญหา

เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีพนักงานราชการซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยมีกำหนดเวลาตามสัญญาจ้างไม่มีความมั่นคงและยังมีสิทธิประโยชน์และความก้าวหน้าน้อยกว่าข้าราชการแต่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

วิธีการปฏิรูป

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภাজึงควรเปิดโอกาสให้พนักงานราชการได้มีความเจริญเติบโตในหน้าที่ราชการ สามารถบรรจุเป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญได้ พนักงานราชการบางคนมีความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน มีความตั้งใจทำงาน การบรรจุพนักงานราชการเป็นข้าราชการจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการมากกว่าการบรรจุข้าราชการใหม่ และยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงานราชการ

(๖) การจัดสวัสดิการให้กับข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และ

ลูกจ้างประจำ

๖.๑) โครงการสร้างอาคารที่พักสวัสดิการข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ

๖.๒) การจัดรถรับ – ส่ง ข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ

๖.๑) โครงการสร้างอาคารที่พักสวัสดิการข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีภารกิจต้องสนับสนุนการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุมสภาและการประชุมคณะกรรมการธิการ ซึ่งการประชุมบางครั้งหากมีวาระการพิจารณามากหรือมีเรื่องสำคัญ เช่น การอภิปรายไม่ไว้วางใจ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทำให้ข้าราชการและลูกจ้างจากหลายสำนักซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการประชุม ต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งบางครั้งกว่าจะเสร็จภารกิจก็เป็นเวลาตีึกมากแล้ว และต้องเดินทางกลับบ้านในยามวิกาล เสี่ยงต่ออันตรายและยังต้องมาทำงานแต่เช้าในวันรุ่งขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้วย และข้าราชการจำนวนมากมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดหากมีการจัดที่พักให้ข้าราชการและลูกจ้างก็จะทำให้สะดวกและปลอดภัยต่อการเดินทางมาปฏิบัติงานและยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้วย

สภาพปัญหา

๑) การปฏิบัติภารกิจของฝ่ายนิติบัญญัติมีกำหนดเวลาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับภารกิจในแต่ละเรื่องไม่ได้เสร็จสิ้นในเวลาราชการ

๒) แม้สำนักงานจะจัดรถรับส่งให้ข้าราชการแต่ก็มีจำนวนจำกัด ต้องเดินทางในเส้นทางเดียวกันหลายคน กว่าที่จะเดินทางถึงบ้านอาจต้องใช้เวลามาก และพนักงานขับรถยังต้องเดินทางเพื่อมารับรถกลับมาที่สำนักงานก่อนเดินทางกลับบ้าน

๓) ข้าราชการจำนวนมากมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ไม่มีที่อยู่ในกรุงเทพฯ ต้องเช่าบ้านอยู่อาศัย ซึ่งเป็นภาระแก่ข้าราชการที่มีรายได้น้อย

วิธีการปฏิรูป

๑) จัดหาบ้านพักให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยและลูกจ้างให้เพียงพอต่อความต้องการ โดยให้มีสถานที่ไม่ไกลจากรัฐสภา เพื่อลดระยะเวลาการเดินทางและค่าใช้จ่าย รวมทั้งเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒) จัดที่พักเฉพาะสำหรับข้าราชการสำนักต่าง ๆ และลูกจ้างที่อยู่ปฏิบัติราชการ สนับสนุนการประชุม โดยให้หมุนเวียนสำหรับข้าราชการที่ไม่ประสงค์จะเดินทางกลับบ้านในเวลากลางคืน ได้พักค้างคืน เพื่อความปลอดภัย แต่ไม่ให้สิทธิในการอยู่ประจำเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้ข้าราชการ และลูกจ้างที่อยู่ปฏิบัติงาน

๖.๒) การจัดรถรับ – ส่ง ข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ

สภาพปัญหา

ข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำมีบ้านพักอยู่ไกลจากที่ทำงาน ทำให้ต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายมากในการเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ บางส่วนเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย ได้รับเงินเดือนน้อยไม่สามารถที่จะจ่ายค่าใช้จ่ายได้มาก รวมทั้งเส้นทางที่เดินทางไม่สะดวก รวดเร็วทันเวลา เช่น เดินทางโดยรถเมล์มาต่อรถแท็กซี่

วิธีการปฏิรูป

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรจัดบริการรถรับ – ส่ง จากจุดต่าง ๆ มายังสถานที่ทำงานช่วงเช้าและเย็น เพื่อให้บริการข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ เดินทางมาปฏิบัติงานได้ทันเวลา อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน

๓.๒.๒) การสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการให้กับสมาชิกรัฐสภา

(๑) สำนักวิชาการและสำนักกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ในการดำเนินการสนับสนุนการดำเนินงานของสมาชิกรัฐสภา มีสำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนการดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยสำนักวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลทางวิชาการจัดทำข้อมูลและข้อเสนอแนะทางวิชาการตามความต้องการของสมาชิกรัฐสภา การเสนอความเห็นและให้บริการทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติของสมาชิกรัฐสภา และการจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและญัตติ ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารทางวิชาการและเอกสารเผยแพร่ด้านการเมืองการปกครอง และสำนักกฎหมายมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างกฎหมายตามความต้องการให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะกรรมการการศึกษา วิเคราะห์ เกี่ยวกับกฎหมายเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายหรือร่างกฎหมายที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อประกอบการพิจารณาให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนการจัดทำคำแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การร่างญัตติ กระทู้ถาม คำอภิปราย และหนังสือติดต่อส่วนราชการให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนการสนับสนุนการดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภา มีสำนักวิชาการและสำนักกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทำหน้าที่

ดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยสำนักวิชาการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลทางวิชาการ ตลอดจนการจัดทำข้อมูลและข้อเสนอแนะทางวิชาการตามความต้องการของสมาชิกวุฒิสภา และสำนักกฎหมายมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขร่างกฎหมายศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเปรียบเทียบและข้อเสนอเกี่ยวกับกฎหมายตามความต้องการของสมาชิกวุฒิสภา และจัดทำเอกสารประกอบ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และพระราชกำหนดที่จะเข้าสู่การพิจารณาให้แก่สมาชิกวุฒิสภาและคณะกรรมการธิการของวุฒิสภา และดำเนินการวินิจฉัยให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอความเห็น และตอบข้อหารือเกี่ยวกับกฎหมายและกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงงานวุฒิสภา

สภาพปัญหา

การสนับสนุนงานด้านวิชาการให้สมาชิกวุฒิสภาของสำนักวิชาการและสำนักกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ผ่านมา ยังไม่ได้รับความยอมรับและให้บริการได้ตามความต้องการของสมาชิกวุฒิสภา ทำให้สมาชิกไม่ให้ความสนใจในการใช้บริการ อีกทั้งช่องทางการให้บริการข้อมูลด้านวิชาการของสำนักวิชาการและสำนักกฎหมายของทั้งสองสำนักงานยังไม่มี การเชื่อมโยง และนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการให้บริการค่อนข้างน้อย การให้บริการข้อมูลมีความล่าช้า ซึ่งบางครั้งไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานได้ทันต่อสถานการณ์ในเวลานั้น ๆ ได้

วิธีการปฏิรูป

๑) สำนักวิชาการและสำนักกฎหมาย ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ควรทำงานในเชิงรุกมากขึ้น และเพิ่มช่องทางการสืบค้นข้อมูลโดยนำระบบเทคโนโลยีมาสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ตลอดจนการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในการให้บริการและจัดทำข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาอย่างต่อเนื่อง

๒) ให้มีระบบจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่ายในการจัดเก็บข้อมูลการศึกษา เรื่องต่าง ๆ ของคณะกรรมการของทั้งสองสภา เพื่อเป็นข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภาและคณะกรรมการพิจารณา ดำเนินการไม่ให้ซ้ำซ้อนหรือดำเนินการต่อยอดในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป และให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเข้าด้วยกัน เพื่อความสะดวกในการให้บริการข้อมูลแก่สมาชิกวุฒิสภา

๓) ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรในตำแหน่งสายวิชาการจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติที่ชัดเจนเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความเหมาะสมกับงานที่องค์กรต้องการมากที่สุดเข้ามาปฏิบัติงาน กล่าวคือ บุคลากรที่จะได้รับการคัดเลือกและบรรจุแต่งตั้งควรมีวุฒิการศึกษาและความรู้ตรงกับสาขาวิชาที่ต้องใช้ปฏิบัติงาน โดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านงานวิจัยและการให้บริการวิชาการจำเป็นต้องพิจารณาเป็นพิเศษในเรื่องพื้นฐานความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ด้านการทำงานวิชาการ เพื่อให้สามารถทำงานวิจัยในสาขาวิชาที่รับผิดชอบได้อย่างมีคุณภาพ

นอกจากนี้ บุคลากรที่จะได้รับการคัดเลือกและบรรจุแต่งตั้งควรมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษที่ดี เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแปลเอกสาร และการค้นคว้าเอกสารต่างประเทศเพื่อนำมาวิเคราะห์ วิจัย และศึกษาเปรียบเทียบ รวมทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการประชุม/สัมมนา ระหว่างประเทศ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิจัย/วิชาการของต่างประเทศอีกด้วย พร้อมกันนี้ บุคลากรที่จะได้รับการคัดเลือกและบรรจุแต่งตั้งควรมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการความรู้ การเผยแพร่ข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลในระบบสารสนเทศ

(๒) ระบบหอสมุดรัฐสภา (Library of Parliament)

การสืบค้นหาข้อมูลของสมาชิกรัฐสภาเพื่อประกอบการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมา ข้อมูลบางอย่างไม่สามารถสืบค้น หรือบางอย่างไม่มีข้อมูลในฐานข้อมูลของหอสมุดรัฐสภา หรือหากมีก็ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ อีกทั้งแม้ปัจจุบันจะมีการนำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการข้อมูลและการสืบค้นข้อมูลแต่การดำเนินการเพื่อเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ยังมีความล่าช้า ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ส่งผลต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับการให้บริการการปฏิบัติงานและสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการให้กับสมาชิกรัฐสภา โดยเฉพาะการให้บริการข้อมูลด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ตลอดจนระบบการจัดเก็บข้อมูล การสืบค้นข้อมูล และการให้บริการข้อมูลด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ ของหอสมุดรัฐสภา ควรมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และหอสมุดรัฐสภาควรเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ในด้านนิติบัญญัติ การเมืองและการปกครองของประเทศเทียบเท่าหอสมุดแห่งชาติ จึงควรมีการปฏิรูประบบหอสมุดรัฐสภา (Library of Parliament)

สภาพปัญหา

๑) พื้นที่ในการให้บริการและการจัดเก็บเอกสาร มีพื้นที่ค่อนข้างน้อยและจำกัด อาจจะไม่เพียงพอในการจัดเก็บเอกสารที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จะมีเพิ่มขึ้นในอนาคต

๒) การสนับสนุนข้อมูลและเอกสารของคณะกรรมการเพื่อนำมาจัดเก็บในหอสมุด ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบเท่าที่ควร เช่น รายงานของคณะกรรมการ รายงานการประชุมของคณะกรรมการ ส่งผลให้การรวบรวมและการจัดเก็บเอกสารไม่สามารถกระทำได้อย่างครบถ้วน อีกทั้งการจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทั้งสองสภา เพื่อนำมาจัดเก็บในหอสมุดและฐานข้อมูล การดำเนินงานยังไม่มีความสะดวกคล่องตัวของระบบ Electronic และ ระบบ Manual ทำให้เกิดภาระงานต่อเจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานคณะกรรมการที่ต้องจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดส่งให้กับหอสมุดรัฐสภา เอกสารบางส่วนเกิดการสูญหาย ทำให้ข้อมูลและเอกสารในส่วนนี้ไม่ครบถ้วน

๓) การจัดสรรงบประมาณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้กับหอสมุดรัฐสภามีจำนวนค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะงบประมาณในการบำรุงและรักษาทรัพยากรสารสนเทศ บางปีงบประมาณจะไม่ได้รับการจัดสรร อีกทั้งการจัดสรรงบประมาณจะเป็นในลักษณะงบประมาณรวมไม่เป็นเอกเทศ สามารถนำไปใช้กับส่วนอื่นได้ด้วย เช่น การจัดซื้อหนังสือพิมพ์ภายในสำนักงาน

๔) ระบบความปลอดภัยภายในหอสมุดรัฐสภา ยังไม่มีประสิทธิภาพที่เพียงพอ โดยเฉพาะในบริเวณที่มีผู้เข้าไปใช้บริการน้อย มีการทำลายและนำเอกสารออกไปจากหอสมุดโดยไม่สามารถตรวจพบได้

วิธีการปฏิรูป

๑) การพัฒนาปรับปรุงระบบหอสมุดรัฐสภาให้มีความทันสมัย เพื่อรองรับการให้บริการการปฏิบัติงานและสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการให้กับสมาชิกรัฐสภา โดยเฉพาะการให้บริการข้อมูลด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ตลอดจนระบบการจัดเก็บข้อมูล การสืบค้นข้อมูล และการให้บริการข้อมูลด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ ของหอสมุดรัฐสภา เพื่อให้หอสมุดรัฐสภา (Library of Parliament) มีความทันสมัยและมีความพร้อมในการให้บริการข้อมูลด้านนิติบัญญัติและด้านอื่น ๆ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับหอสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ มีประสิทธิภาพเทียบเท่าหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress) โดยการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ของหอสมุดรัฐสภา

จะต้องเป็นระบบเฉพาะของรัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ต้องแยกออกมาต่างหากจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ของรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร

๒) บุคลากรที่มาปฏิบัติหน้าที่ในหอสมุดรัฐสภานั้นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานบรรณารักษ์และงานเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) โดยตรง และควรมีการอบรมความรู้เฉพาะด้านดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ

๓) การพัฒนาและปรับปรุงหอสมุดรัฐสภาเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการให้บริการข้อมูลด้านนิติบัญญัติและสอดคล้องรองรับกับนโยบาย Thailand ๔.๐ โดยควรกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

๓.๑) เป็นศูนย์เอกสารด้านนิติบัญญัติ (Parliamentary Documents Center)

เป็นแหล่งรวบรวมเอกสารด้านนิติบัญญัติ เอกสารรายงานรัฐสภา ผลงานบุคลากรรัฐสภา ให้มีความครบถ้วน สมบูรณ์ สามารถเข้าถึงได้จากหอสมุดและสืบค้นผ่านทางเว็บไซต์ เป็นแหล่งในการสืบเสาะหาข้อมูลที่มีคุณค่าทางด้านนิติบัญญัติ ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง อันเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในวงงานรัฐสภาและประชาชน

๓.๒) มีระบบอัจฉริยะทางการสืบค้น (Searching System)

จัดทำระบบการสืบค้นที่มีความแม่นยำ เทียบตรง สามารถประมวลผลการสืบค้น คัดกรองผลการสืบค้น ตลอดจนการแสดงผลที่ช่วยผู้ใช้ในการตัดสินใจเลือกสรรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ สามารถนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

๓.๓) ส่งเสริมการเข้าถึงสารสนเทศสำหรับผู้มี (Accessibility for all)

๓.๓.๑) พัฒนาเว็บไซต์ให้มีความเป็นมาตรฐาน และผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้ผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย (Devices) เป็นการอำนวยความสะดวก ลดช่องว่าง และข้อจำกัดในการเข้าถึง สร้างความเสมอภาคในการได้รับข้อมูลสารสนเทศ

๓.๓.๒) ส่งเสริมการเข้าถึงสารสนเทศ โดยผ่านกิจกรรมการแนะแนวทางการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) เพื่อเพิ่มทักษะการสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศด้วยตนเอง ส่งเสริมการเข้าถึงสารสนเทศโดยการนำเสนอข้อมูลรูปแบบ Infographic (Information Graphic) เพื่อสร้างการจดจำและเข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี

๓.๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (Citizen Participation)

จากแนวคิดที่ว่าหอสมุดเป็นสถาบันทางสังคม หอสมุดจึงมีหน้าที่ในการเป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนโดยทั่วไปได้เข้าถึงสารสนเทศ หอสมุดรัฐสภาเป็นหอสมุดเฉพาะทางด้านนิติบัญญัติและการเมืองการปกครอง การเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศผ่านการบริการทรัพยากรหอสมุด ทั้งการให้บริการที่อาคารหอสมุด และการให้บริการผ่านทางเว็บไซต์ ล้วนก่อให้เกิดการส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้ เข้าถึง และเข้าใจเนื้อหาทางด้านนิติบัญญัติ หลักการประชาธิปไตย ตลอดจนการติดตาม ตรวจสอบ การทำหน้าที่ขององค์กรทางด้านนิติบัญญัติ

๓.๕) การสร้างเครือข่าย (Partnership)

การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือกับหอสมุดเฉพาะทางด้านกฎหมาย เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างเครือข่ายการใช้การเข้าถึงสารสนเทศด้านกฎหมายในมุมที่กว้างและหลากหลาย เครือข่ายจะสร้างการมีส่วนร่วม การแบ่งปันการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ การลดต้นทุนและค่าใช้จ่าย ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศด้านกฎหมาย การเมืองการปกครอง ได้จากแหล่งเดียว โดยได้ข้อมูลสารสนเทศที่ครบถ้วน มีความหลากหลายและครอบคลุม ในด้านบุคลากรจะเกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะด้านต่าง ๆ และก่อให้เกิดประสิทธิภาพขององค์กรที่ดีในภาพรวม

๔) อาคารและการออกแบบพื้นที่ใช้สอยหอสมุดรัฐสภา ควรมีการกำหนดและออกแบบ ดังนี้

๔.๑) อาคารหอสมุดควรมีลักษณะ ดังนี้

๔.๑.๑) ควรเป็นอาคารเฉพาะ มีความเป็นสัดส่วน มีความทันสมัย มีสุนทรียภาพดึงดูดผู้ใช้ให้ต้องการเข้าใช้หอสมุด และตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกและอยู่บริเวณศูนย์กลางของชุมชนในหน่วยงาน เพื่อความสะดวก การประหยัดเวลา และความปลอดภัยในการเดินทาง

๔.๑.๒) สภาพแวดล้อมภายนอกควรจัดให้มีทางลาดเข้าสู่อาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการตามมาตรฐานสากล เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้ามาใช้บริการของผู้พิการ รวมทั้งเพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรสารสนเทศหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานด้วย

๔.๑.๓) ควรมีพื้นที่สำหรับการดำเนินงานด้านอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสมและเพียงพอ และมีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยศูนย์อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ควรเป็นบริเวณที่สงบและสามารถใช้อินเตอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้า มีพื้นที่เพียงพอสำหรับบริการคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นสารสนเทศ รวมทั้งมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างครบถ้วน

๔.๑.๔) มีพื้นที่เพียงพอและสามารถจัดแบ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสัมพันธ์กับการใช้งานและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และโสตทัศนวัสดุได้อย่างเป็นระบบ และสามารถรองรับสำหรับการเพิ่มปริมาณในอนาคต

๔.๑.๕) การออกแบบอาคารต้องคำนึงถึงสภาพภูมิอากาศของบริเวณที่ตั้งอาคาร เพื่อให้เกิดภาวะที่สมดุลระหว่างการใช้งานภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ควรมีแสงสว่าง ระบบระบายอากาศ ระบบเสียง ระบบการควบคุมความชื้นสัมพัทธ์ และระบบป้องกันสาธารณภัยที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน เพื่อความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยที่ดีของผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ช่วยรักษาสภาพของทรัพยากรสารสนเทศและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ใช้งานได้ยาวนาน

๔.๑.๖) การออกแบบภายในอาคาร มีองค์ประกอบที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ การจัดพื้นที่สำหรับเคาน์เตอร์บริการยืม - คืน อยู่ใกล้ประตูทางเข้า - ออก โดยจัดให้เป็นบริการแบบเบ็ดเสร็จในจุดเดียว หรือจัดให้มีเครื่องยืมหนังสืออัตโนมัติที่ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน การเลือกใช้ชั้นหนังสือที่ใช้วัสดุที่แข็งแรงทนทาน มีการใช้สีภายในอาคารที่สดใส การเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ที่เหมาะสม

๔.๑.๗) มีระบบความปลอดภัยที่ดี มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดครอบคลุมพื้นที่ภายในอาคาร และประตูทางเข้า - ออก มีการติดตั้งระบบตรวจจับอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นกับหนังสือ เอกสารสื่อต่าง ๆ หรือทรัพย์สินอื่น ๆ และในที่ลับตาควรมีปุ่มขอความช่วยเหลือ เช่น ในห้องน้ำ โดยในหอสมุดจะต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำคอยตรวจสอบความเคลื่อนไหวจากกล้องวงจรปิดอยู่ตลอดเวลา หากเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดจะต้องสามารถเข้าช่วยเหลือได้ทันเวลา

๔.๑.๘) ควรมีครุภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานและการบริการอย่างเพียงพอ และจัดหาเพิ่มให้เหมาะสมกับจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ ผู้ใช้บริการ และบุคลากรที่เพิ่มขึ้น ครุภัณฑ์ที่ใช้ควรมีลักษณะและขนาดมาตรฐานที่สมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทยฯ กำหนดไว้

๔.๒) การออกแบบพื้นที่ใช้สอยหอสมุดรัฐสภา ควรมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ ตารางเมตร (ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ตารางเมตร) โดยแบ่งพื้นที่ใช้สอย เป็นดังนี้

๔.๒.๑) พื้นที่ปฏิบัติงาน มีพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ประกอบด้วย ห้องผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน ห้องปฏิบัติงานของบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ ได้แก่ งานบริการ

สารสนเทศ งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ งานจัดการและวิเคราะห์หมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ งานด้านข้อมูล/เทคโนโลยี สำหรับทรัพยากรสารสนเทศ งานสัตตภัณฑ์วัสดุ งานบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศ พื้นที่จัดเก็บหนังสือสำรอง พื้นที่จัดเก็บอุปกรณ์/วัสดุ/ครุภัณฑ์หอสมุด ห้องประชุม และห้องพักผ่อน และรับประทานอาหาร

๔.๒.๒) พื้นที่ทรัพยากรสารสนเทศ มีพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ สำหรับใช้เป็นพื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศของหอสมุด เพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงและค้นคว้าทรัพยากรสารสนเทศประเภทที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก โดยแบ่งออกเป็นห้องต่าง ๆ ที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วย รายงานการประชุมสภา กฎหมาย/ราชกิจจานุเบกษา หนังสือวิชาการทั่วไป รายงานการวิจัย/วิทยานิพนธ์/ผลงานของข้าราชการรัฐสภา หนังสืออ้างอิง เอกสารสิ่งพิมพ์ของรัฐสภา สิ่งพิมพ์รัฐบาล/สิ่งพิมพ์ของหน่วยงานต่าง ๆ วารสาร/นิตยสาร/จุลสาร และหนังสือพิมพ์ (ใหม่/ล่วงเวลา) นวนิยาย เรื่องสั้น และหนังสือหายาก

๔.๒.๓) พื้นที่บริการ มีพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ เป็นส่วนพื้นที่สำหรับจัดให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ผู้ใช้บริการของหอสมุด เพื่ออำนวยความสะดวกในการศึกษา ค้นคว้า สืบค้นสารสนเทศ เรียนรู้ด้วยตนเองในหอสมุด ประกอบด้วย เคาน์เตอร์บริการยืม-คืน เคาน์เตอร์บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า คอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นสารสนเทศ ที่นั่งอ่านศึกษาค้นคว้าแบบรวมและเดี่ยวสำหรับสมาชิกรัฐสภา ที่นั่งอ่านศึกษาค้นคว้าแบบรวมและเดี่ยวสำหรับผู้ใช้บริการทั่วไป ห้องศึกษาค้นคว้าแบบกลุ่ม ห้องบริการเรียนรู้จากสื่อโสตทัศนวัสดุ ห้องติดตามข่าวสารและการประชุมสภาทางโทรทัศน์ ห้องบริการวารสาร/นิตยสาร/หนังสือพิมพ์ ห้องแสดงนิทรรศการ/กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ พื้นที่บริการถ่ายเอกสาร พื้นที่จำหน่ายของที่ระลึก พื้นที่บริการอาหารและเครื่องดื่ม และห้องพักผ่อน

๕) ระบบสารสนเทศ โดยมีระบบการสืบค้นสารสนเทศที่ดี ทันสมัย สามารถใช้งานได้ง่ายเป็นแหล่งข้อมูลสาธารณะที่ง่ายต่อการเข้าถึง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สะดวก รวดเร็ว และถูกต้องมากขึ้น รวมทั้งให้บริการแก่ผู้ใช้ได้อย่างรวดเร็ว และตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด และเพื่อสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและเชื่อมโยงกับแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ได้ง่าย เป็นมาตรฐานสากล สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันทำให้เกิดความร่วมมือในระบบเครือข่าย

๖) รูปแบบการให้บริการ หอสมุดสามารถให้บริการทั้งรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ การบริการหอสมุดรูปแบบเดิม (Traditional Library) ที่ประกอบด้วยทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์ ซึ่งได้แก่ หนังสือ วารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รายงานการประชุม หนังสือหายาก และการบริการในรูปแบบใหม่ เป็นหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-library อย่างสมบูรณ์มีความทันสมัยทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลาย มีคุณภาพพื้นฐานข้อมูลที่บอกรับและที่พัฒนาขึ้นเอง บริการมีมิติมีเดียหลายรูปแบบ มีความพร้อมด้านกายภาพที่สวยงามกว้างขวางสะดวกสบาย

๗) ศูนย์เอกสารสิ่งพิมพ์ของรัฐสภา ควรมีกฎหรือระเบียบเกี่ยวกับการส่งสิ่งพิมพ์ที่หน่วยงานของรัฐสภาผลิตในหอสมุด ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บสิ่งพิมพ์ของรัฐสภาทุกชนิดอย่างต่อเนื่อง สามารถสงวนรักษาเอกสารสิ่งพิมพ์ของรัฐสภาซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์การเมืองและการปกครองของประเทศไทยได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และผู้ใช้บริการหอสมุดสามารถเข้าถึงและใช้เอกสารสิ่งพิมพ์รัฐสภาเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘) การเป็นคลังความรู้ด้านนิติบัญญัติและการเมืองการปกครองของประเทศไทย ที่สมบูรณ์และครบถ้วน โดยการรวบรวม หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ฐานข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกันิติบัญญัติและการเมืองการปกครองของประเทศไทยไว้ได้มากที่สุดและสมบูรณ์ที่สุด

๓.๒.๓ การจัดตั้งสำนักงบประมาณของรัฐสภา

สำนักงบประมาณของรัฐสภาเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีฐานะเป็นกลุ่มงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและจัดทำรายงานด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง การงบประมาณ รวมทั้งจัดทำประมาณการภาวะเศรษฐกิจและงบประมาณ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามความประสงค์ของสมาชิกรัฐสภา ให้คำปรึกษา เสนอแนะ หรือให้ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการงบประมาณของรัฐสภา หรือเรื่องที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ หรือคณะอนุกรรมการของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาดำเนินการศึกษา

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย รวมทั้งจัดทำประมาณการรายได้ ค่าใช้จ่ายที่เป็นผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติด้านการเงินการคลัง เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อสมาชิกรัฐสภาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และร่างพระราชบัญญัติด้านการเงินการคลัง

(๓) ติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างเหมาะสม คุ่มค่าและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ และจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา

(๔) จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของรัฐสภา ทั้งข้อมูลก่อนพิจารณาโครงการ ข้อมูลระหว่างการดำเนินโครงการ และข้อมูลหลังจากการดำเนินโครงการ

(๕) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

แม้หน่วยงานดังกล่าวจะสามารถสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ระดับหนึ่งแล้ว แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ที่ไม่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับสภาพปฏิรูปแห่งชาติ โดยคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง ได้มีการพิจารณาศึกษารายงานวาระปฏิรูปที่ ๔ เรื่อง สถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภา และมีข้อเสนอแนะให้จัดตั้งสถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภา อยู่ในสังกัดรัฐสภา ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการสนับสนุนการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติบัญญัติให้มีศักยภาพสูงในการศึกษาวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลังและงบประมาณแผ่นดิน จึงควรมีการปฏิรูปสำนักงบประมาณของรัฐสภา

สภาพปัญหา

๑) อำนาจหน้าที่ของสำนักงบประมาณของรัฐสภาในการ “ติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างเหมาะสม คุ่มค่าและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ และจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภา” ซึ่งที่ผ่านมาสามารถดำเนินการได้เพียงการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณภาพรวมของรัฐบาล ไม่สามารถติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายได้ เนื่องจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไม่มีอำนาจหน้าที่หรือบทบาทโดยตรงที่จะเข้าไปตรวจสอบหน่วยงานที่ใช้งบประมาณแผ่นดินได้

๒) ในอดีตที่ผ่านมา ฝ่ายนิติบัญญัติไม่มีหน่วยงานในการทำหน้าที่ติดตามเงินรายได้ของหน่วยงานที่ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน และรัฐสภาไม่มีการพิจารณารายงานดังกล่าว

๓) สำนักงบประมาณของรัฐสภามีกรอบอัตรากำลังตำแหน่งนักวิเคราะห์งบประมาณจำนวน ๓๐ อัตรา (ปัจจุบันมีนักวิเคราะห์งบประมาณจำนวน ๒๐ คน) และมีฐานะเป็นกลุ่มงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร การกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานเพียงผู้เดียวโดยการตรวจสอบและอ่านรายงานทางวิชาการและรายงานการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งมีปริมาณมากและต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อให้ทันต่อการสนับสนุนการพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติ

๔) กรอบอัตรากำลังที่มีเพียงตำแหน่งนักวิเคราะห์งบประมาณเท่านั้น ไม่สอดคล้องกับภารกิจของสำนักงบประมาณของรัฐสภาที่ต้องศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และจัดทำรายงานด้านต่าง ๆ เช่น การเงินและบัญชี การคลัง งบประมาณ การประเมินโครงการ การศึกษาความเป็นไปและคุ้มค่าการติดตามและประเมินผล ฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมาตรฐานกำหนดตำแหน่งสายงานวิเคราะห์งบประมาณ เป็น “คุณวุฒิสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ หรือ บริหารธุรกิจ หรือบริหารรัฐกิจ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ หรือรัฐศาสตร์” ทำให้การสรรหาบุคลากรในตำแหน่งดังกล่าวไม่ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงบประมาณของรัฐสภา กล่าวคือ นักวิเคราะห์งบประมาณไม่สามารถศึกษาวิเคราะห์รายงานทางการเงินในเชิงลึกที่มีผลการวิเคราะห์งบประมาณเพื่อสนับสนุนการพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติได้

๕) การศึกษาวิเคราะห์งบประมาณ เศรษฐกิจ และนโยบายมหภาคยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดแคลนอัตรากำลัง และบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

วิธีการปฏิรูป

สำนักงบประมาณของรัฐสภาเป็นหน่วยงานที่เริ่มจัดตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีฐานะเป็นเพียงกลุ่มงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร แม้จะสามารถสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติและคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ได้ระดับหนึ่งแล้ว ควรเร่งพัฒนาสำนักงบประมาณของรัฐสภาให้มีศักยภาพสูงในการศึกษาวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และงบประมาณแผ่นดิน สามารถสนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งในส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาให้ทัดเทียมกับหน่วยงานของข้าราชการพลเรือนที่สนับสนุนฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๑) ด้านโครงสร้างและอัตรากำลัง ควรปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังให้เหมาะสม โดยยกฐานะขึ้นเป็นหน่วยงานระดับสำนัก มีอัตรากำลังและบุคลากรที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

๑.๑) บุคลากรควรกำหนดให้มีความหลากหลายในตำแหน่งและหน้าที่ให้สามารถทำการวิเคราะห์ด้านยุทธศาสตร์ นโยบายและแผน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ด้านการบริหารจัดการเงินการคลังภาครัฐ ด้านการบัญชีภาครัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรมหาชน โดยเฉพาะต้องสามารถวิเคราะห์ตรวจสอบ ระบบบัญชีของส่วนราชการ องค์กรอิสระ องค์กรมหาชนอย่างถูกต้อง นอกจากนี้นี้ ต้องมีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ระเบียบการเงิน การคลังและงบประมาณแผ่นดิน ในระดับที่สามารถให้คำปรึกษา แนะนำสมาชิกรัฐสภาได้อย่างครอบคลุมทุกประเด็น

๑.๒) ขยายกรอบอัตรากำลังตำแหน่งนักวิเคราะห์งบประมาณ และแก้ไขเพิ่มเติมคุณวุฒิในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งสายงานวิเคราะห์งบประมาณโดยเพิ่ม “คุณวุฒิสภาการบัญชี” เพื่อให้ครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงบประมาณของรัฐสภา

๑.๓) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ควรเร่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความพร้อมที่จะสนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพราะสมาชิกรัฐสภาต้องการให้สนับสนุนข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และงบประมาณแผ่นดินมาก

๒) ด้านอำนาจหน้าที่และบทบาท สำนักงบประมาณของรัฐสภามีข้อจำกัดในการประสานงานกับหน่วยงานของฝ่ายบริหาร จึงควรปรับปรุงบทบาทหน้าที่ให้เชื่อมโยงกับคณะกรรมการการหรือรัฐสภา โดยอาศัยบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการชุดต่าง ๆ เพื่อการติดตาม การรายงานผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของฝ่ายบริหารเพื่อการติดตามข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และการงบประมาณแผ่นดิน สนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติและมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับสำนักกรรมการการสำนักการประชุมของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และควรสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการปฏิบัติหน้าที่กับหน่วยงานของฝ่ายบริหาร เช่น สำนักงานเลขาธิการสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณกระทรวงการคลัง ตลอดจนหน่วยงานราชการต่าง ๆ

การกำหนดข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ควรคำนึงถึงบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาในการติดตาม ตรวจสอบ และการพิจารณาอนุมัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และงบประมาณแผ่นดิน โดยเฉพาะการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ควรมีความกรรมการสามัญเกี่ยวกับการงบประมาณประจำสภา เพื่อการพิจารณาอย่างต่อเนื่องภายใต้กระบวนการหรือวงจรงบประมาณ ตั้งแต่การจัดทำการวิเคราะห์ การพิจารณาอนุมัติและการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลให้เป็นไปอย่างเหมาะสม คุ่มค่าและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ โดยให้สำนักงบประมาณของรัฐสภาาร่วมเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการดังกล่าว เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าไปตรวจสอบหน่วยงานที่ใช้งบประมาณแผ่นดินได้โดยผ่านการทำหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าว และกำหนดให้สำนักงบประมาณของรัฐสภามีหน้าที่รับผิดชอบติดตามเงินรายได้ของหน่วยงานที่ไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน รวมทั้งการติดตาม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องดังกล่าว

ทั้งนี้ โดยการดำเนินการในระยะสั้น ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรดำเนินการเร่งรัดการปรับปรุงโครงสร้าง ยกฐานะจากกลุ่มงานที่ขึ้นตรงเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรขึ้นเป็นสำนัก เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจได้ใกล้เคียงกับหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมกับการบรรจุแต่งตั้งบุคลากรให้เต็มตามกรอบอัตรากำลัง แบ่งโครงสร้างและหน้าที่ของกลุ่มงานต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน และการจัดตั้งสำนักงบประมาณของรัฐสภาต้องระบุอำนาจหน้าที่ให้เกิดความชัดเจนซึ่งต้องมีความแตกต่างจากการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการติดตามการบริหารงบประมาณ โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่วิเคราะห์และจัดตั้งงบประมาณของรัฐสภา ติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณของรัฐสภาทั้งระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำงบประมาณและการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐสภาเกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้

๓) ด้านฐานข้อมูล ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และการงบประมาณแผ่นดินของรัฐสภา ประกอบด้วย (๑) ข้อมูลที่เชื่อมโยงกับส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ระหว่างหน่วยงาน ซึ่งอาจจะมีการจัดทำข้อกำหนด ข้อบังคับหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (๒) ข้อมูลที่มีการรวบรวมวิเคราะห์ เป็นข้อมูลที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ สนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติที่มีความสมบูรณ์ ครบถ้วน ทันเวลา ทั้งด้านยุทธศาสตร์กับการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การส่งเสริมการลงทุนของประเทศ การจัดเก็บรายได้ การบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ควรเป็นข้อมูลที่พร้อมสนับสนุนรัฐสภา คณะกรรมการการคณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔) สนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นผู้พิจารณาอนุมัติงบประมาณ ให้มีหน่วยงานที่มีขีดความสามารถสูงในการทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์และให้ความเห็นตามหลักวิชาการว่าด้วยการดำเนินนโยบาย การคลัง นโยบายภาษี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการเงิน และการใช้จ่ายเงินแผ่นดินในลักษณะอื่น เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐสภาในการพิจารณางบประมาณแผ่นดิน โดยการพัฒนาขีดความสามารถของสำนักงบประมาณของรัฐสภาที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วให้ทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ โดยภายในอีก ๕ ปี สำนักงบประมาณของรัฐสภาจะต้องพัฒนาหน่วยงานสู่สถาบันวิเคราะห์ งบประมาณประจำรัฐสภา เพื่อทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและเสนอความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการคลังและภาษีระดับประเทศได้อย่างเชี่ยวชาญ

โดยสถาบันวิเคราะห์งบประมาณประจำรัฐสภา ต้องดำเนินการดังนี้ คือ (๑) ต้องตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินได้จริง และมีประสิทธิภาพ (๒) มีแนวทางในการบังคับใช้ต่อบุคคล หรือหน่วยงานทั้งที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามผลการวิเคราะห์ของสถาบัน (๓) ต้องทำให้เกิดความสมดุล โดยให้ประชาชนได้รับข้อมูลการวิเคราะห์งบประมาณของสถาบันและตรวจสอบฝ่ายบริหารได้ และ (๔) สถาบันต้องมีอำนาจหน้าที่และพันธกิจไม่ทับซ้อนกับหน่วยงานอื่น

๕) งบประมาณของสมาชิกรัฐสภา ควรจัดงบประมาณที่กำหนดไว้ชัดเจน และแยกส่วนการใช้จ่ายของสมาชิกแต่ละคนที่มีอัตราที่เท่าเทียมกัน

๓.๒.๔ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สาระความรู้ และข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติ และกิจกรรมของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในด้านต่าง ๆ โดยผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกรัฐสภา ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของรัฐสภา สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน และดำเนินการถ่ายทอดการประชุมรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะกรรมาธิการ และการสัมมนาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทั้งในและนอกสถานที่ทั่วประเทศ แต่การดำเนินการในการกิจและหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาที่ผ่านมา ยังไม่สามารถรองรับภารกิจในการเผยแพร่ความรู้และผลงานของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้เท่าที่ควร เนื่องจากยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังนี้

สภาพปัญหา

(๑) ด้านโครงสร้างและอัตรากำลัง

สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา กำหนดโครงสร้างให้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา มีหน้าที่กำกับและดูแลทั้งในส่วนของสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา มีจำนวนอัตรากำลังของข้าราชการ พนักงานราชการรวมทั้งสิ้น ๑๗๐ คนซึ่งเป็นอัตรากำลังที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ด้านสื่อ เช่นกรมประชาสัมพันธ์มีจำนวนอัตรากำลังที่ทำหน้าที่เพื่อรองรับการทำสื่อเผยแพร่ให้กับรัฐบาล จำนวน ๓,๐๐๐ คน

(๒) ความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากร

๒.๑) บุคลากรของสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ยังไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตรายการ และสื่อต่าง ๆ เท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้มีการจัดเตรียมบุคลากรเพื่อมาดำเนินงานในด้านดังกล่าวโดยตรง เช่น การนำนักการประชาสัมพันธ์มาดำเนินการจัดทำเนื้อหารายการเพื่อเผยแพร่ในสื่อสาธารณะ

๒.๒) อัตราบุคลากรที่มีจำนวนค่อนข้างน้อยแต่ต้องมารองรับภาระงานจำนวนมาก แม้จะมีการจัดฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้และสามารถทำหน้าที่หลายด้าน แต่บุคลากรบางส่วนเท่านั้นที่สามารถดำเนินการได้ ทำให้คุณภาพของงานที่ออกมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และเมื่อมีการเสนอขอเพิ่มอัตรากำลังเพื่อมาบรรจุแต่งตั้งในการทำหน้าที่ดังกล่าว ยังไม่ได้รับการจัดสรรให้ตามที่มีการร้องขอแต่อย่างใด

(๓) ด้านงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับหน่วยงานรัฐอื่นที่ดำเนินงานด้านสื่อ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาจะได้รับการจัดสรรงบประมาณประมาณปีละ ๑๐๐ ล้านบาท ซึ่งจะต้องนำมาใช้เป็นค่าเช่าสัญญาณโครงข่าย หรือค่าเช่าสัญญาณที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรต้องจ่ายให้เจ้าของโครงข่ายในการถ่ายทอดของสถานีโทรทัศน์ระบบดิจิทัลช่อง ๑๐ ที่กำหนดโดยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เป็นจำนวนเงินประมาณปีละ ๗๐ ล้านบาท ส่วนจำนวนเงินงบประมาณที่เหลือต้องนำไปใช้บริหารจัดการในการจัดทำรายการตามผังรายการที่กำหนดไว้ในแต่ละปี อีกทั้ง ยังต้องนำไปใช้ในการว่าจ้างบุคลากร และค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ด้วย

(๔) ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

๔.๑) คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้มีประกาศกำหนดให้คณะกรรมการบริหารสถานีจะต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่งผลให้การกำหนดนโยบายการบริหารงานสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ตลอดจนการจัดผังรายการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของฝ่ายนิติบัญญัติที่มุ่งจะส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๔.๒) คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้มีประกาศกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ต้องชำระค่าเช่าโครงข่ายหรือค่าเช่าสัญญาณกับหน่วยงานของรัฐ หรือบริษัทซึ่งเป็นเจ้าของโครงข่ายที่ให้บริการ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาซึ่งเป็นสถานีบริการสาธารณะก็ต้องชำระค่าเช่าโครงข่ายเช่นกัน

(๕) การเตรียมการเพื่อรองรับการดำเนินงานในรัฐสภาแห่งใหม่

อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ได้จัดเตรียมอาคารเพื่อเป็นสถานที่ตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาเท่านั้น แต่ยังไม่มีการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินการ ในการนี้จำเป็นต้องจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่คุณภาพและประสิทธิภาพมาสนับสนุนการดำเนินการของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและประหยัดในการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ดังกล่าว

(๖) รัฐสภายังมีสถานีโทรทัศน์รัฐสภา ไอพีทีวี ๑ ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์แบบไม่ใช้คลื่นความถี่ จากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้วยตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

และเพื่อให้สามารถรองรับภารกิจความจำเป็นในอนาคตเมื่อต้องถ่ายถอดสดการประชุมวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรในเวลาเดียวกัน ณ อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ซึ่งมีห้องประชุมสภาแต่ละสภาแยกจากกัน โดยถ่ายถอดผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันต้องใช้งบประมาณและอัตรากำลังของสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณในระยะเริ่มแรก

วิธีการปฏิรูป

(๑) ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ดังนี้

๑.๑) ยกเลิกการชำระค่าเช่าโครงข่ายที่เช่าจากหน่วยงานของรัฐ หรือบริษัทซึ่งเป็นเจ้าของโครงข่ายที่ให้บริการ เนื่องจากสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาเป็นสถานบริการสาธารณะ การให้บริการของสถานีไม่ได้ดำเนินการโดยการแสวงหากำไร และดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ จึงควรได้รับการยกเว้นค่าเช่าโครงข่ายดังกล่าว

๑.๒) ยกเลิกข้อห้ามที่ไม่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นกรรมการในการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เนื่องจากภารกิจของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา มีการดำเนินรายการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองการปกครองในประชาธิปไตย

(๒) ควรปรับโครงสร้างอัตรากำลัง และจัดสรรบุคลากรของหน่วยงานให้สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านสื่อเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นของรัฐ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ หรือ สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เป็นต้น

(๓) ให้บริหารจัดการเวลาของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เกิดประโยชน์สูงสุด และให้มีการจัดทำรายการเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรายการที่จัดทำด้วย

(๔) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ซึ่งเป็นสถานีของฝ่ายนิติบัญญัติและประชาชน

(๕) ให้จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีคุณภาพในการดำเนินงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาแห่งใหม่ ให้สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะดำเนินการทันทีเมื่อมีการย้ายที่ทำงาน

(๖) สนับสนุนและพัฒนาให้สถานีโทรทัศน์รัฐสภา ไอพีทีวี ๑ ดำเนินการต่อไปอย่างมั่นคง ให้ได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอเป็นการเฉพาะ มีการปรับโครงสร้างและอัตรากำลังอย่างชัดเจน เพื่อให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางด้านสื่อ และเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ภารกิจของสภาทั้งสอง คณะกรรมการและสมาชิกรัฐสภาทางวิทยุรัฐสภาไอพีทีวี ๑ โดยใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต

๓.๒.๕ สถาบันพระปกเกล้า

รัฐสภาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามีหน้าที่สนับสนุนภารกิจหลักด้านธุรการ วิชาการ และส่งเสริมการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ที่ผ่านมากการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานทั้งสองยังมีบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถในการสนับสนุนด้านวิชาการให้กับสมาชิกรัฐสภาค่อนข้างน้อย และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ด้านนิติบัญญัติเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้าขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา

พระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานซึ่งอยู่ในกำกับดูแลของประธานรัฐสภา โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบันและอำนาจหน้าที่คือ (๑) ศึกษาและวิเคราะห์ทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบ (๒) ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ด้านนโยบายเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย (๓) วิจัยและสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย (๔) เผยแพร่และสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (๕) จัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมบุคลากรจากภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย (๖) บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้และผลงานวิจัยและวิชาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (๗) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรในประเทศและต่างประเทศในกิจการเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย (๘) ส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา (๙) บริหารกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ และ (๑๐) กระทำการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถาบันหรือตามที่สภาสถาบันกำหนด แต่ที่ผ่านมากการทำหน้าที่ของสถาบันโดยเฉพาะการส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภาไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน เนื่องจาก การดำเนินการสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการมีความล่าช้า สมาชิกรัฐสภาไม่สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาทั้งในส่วนของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการได้อย่างทันที จึงควรจะมีการปฏิรูปการดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้า โดยสถาบันพระปกเกล้าควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมงานวิชาการของรัฐสภา เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของการจัดตั้งสถาบันในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(๑) การสนับสนุนงานวิชาการ

สภาพปัญหา

การตั้งสถาบันพระปกเกล้า ควรมีภารกิจสำคัญ ในการสนับสนุนกิจการงานของรัฐสภา และสมาชิกรัฐสภาให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ปรากฏว่าระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันพระปกเกล้าไปเน้นหนักในงานวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับการทำงานของรัฐสภา และยังมุ่งเน้นเหมือนเป็นสถาบันให้ความรู้ จัดหลักสูตรไปในแนวทางสร้างค่านิยมให้เฉพาะกลุ่มการเมืองและกลุ่มนักธุรกิจพ่อค้า ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กลายเป็นการทำงานที่ผิดวัตถุประสงค์ของการเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสภา

นอกจากนี้ ด้านการสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการของสถาบันพระปกเกล้าให้กับสมาชิกรัฐสภา ต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการในการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูลค่อนข้างนาน บางครั้งไม่สามารถรองรับและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาได้อย่างทันที่ตามความต้องการ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภามีข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาทั้งในส่วนของการพิจารณาการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือการอภิปรายเพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหาร เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นมีรายละเอียดที่ไม่ครบถ้วนและสมบูรณ์เท่าที่ควร ควรมีการปฏิรูปการส่งเสริมวิชาการของรัฐสภาของสถาบันพระปกเกล้า เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

วิธีการปฏิรูป

๑) สถาบันพระปกเกล้า ควรเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา คณะกรรมการ คณะทำงานของสมาชิกรัฐสภา และฝ่ายวิชาการของพรรคการเมืองที่สมาชิกพรรคการเมืองเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการรวบรวมและจัดทำสรุปข้อมูลในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวในลักษณะหอสมุดรัฐสภาอเมริกา (Library of Congress) ร่วมกับสำนักวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงาน

เลขาธิการวุฒิสภา โดยให้มีมาตรฐานและความเชี่ยวชาญเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของ หอสมุดรัฐสภาอเมริกา (Library of Congress)

๒) บูรณาการการทำงานเพื่อสนับสนุนงานด้านวิชาการให้กับรัฐสภาและสมาชิกวุฒิสภาของสถาบันพระปกเกล้ากับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยการเชื่อมโยงการดำเนินการของหอสมุดรัฐสภา สำนักวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสถาบันพระปกเกล้า ดังนี้

๒.๑) กำหนดให้หอสมุดเป็นแหล่งค้นคว้า อ้างอิง การให้ข้อมูลกับสมาชิกวุฒิสภา ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการและผู้ช่วยดำเนินงานให้แก่สมาชิกวุฒิสภาที่มีลักษณะง่าย รวดเร็วและสามารถนำไปใช้ได้ทันที โดยให้หน่วยงานบริการหอสมุดสนับสนุนและดำเนินการ โดยมีสถาบันพระปกเกล้าสนับสนุนข้อมูลและให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลการศึกษา วิจัยของสถาบันพระปกเกล้าด้วย

๒.๒) กำหนดให้หน่วยงานภายใน คือ สำนักวิชาการ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อกฎหมายที่มีลักษณะไม่เป็นเชิงลึก หรือเป็นข้อมูลหรือองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการอภิปราย หรือที่มีลักษณะเป็นข้อมูลที่ต้องสนับสนุนได้อย่างรวดเร็ว ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการน้อยและกำหนดให้สถาบันพระปกเกล้าทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ หรือวิจัยข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นรายละเอียดในเชิงลึก ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างนาน เช่น ๖ เดือน ๘ เดือน หรือ ๑๐ เดือน เป็นต้น

๓) ควรแก้ไขพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานทางวิชาการ ในการช่วยงานสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาให้เป็นงานสำคัญ เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ให้ความเห็นทางกฎหมายแก่รัฐบาล

๔) ให้จัดหลักสูตรทางวิชาการเฉพาะสำหรับสมาชิกวุฒิสภาและตัวแทนของพรรคการเมืองเท่านั้น และให้ยกเลิกหลักสูตรอื่น ๆ ที่สร้างความเชื่อมโยงกับนักการเมือง ผู้มีอำนาจ องค์กรอิสระ และสร้างความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน ที่ต้องวิ่งเต้นและใช้เส้นสายเข้าเรียนหลักสูตรต่าง ๆ

๕) ให้กำหนดเกณฑ์ผู้เข้าอบรมให้มีมาตรฐาน และยกเลิกการให้สมาชิกวุฒิสภารับรองเพื่อเข้าเรียนหลักสูตรต่าง ๆ

(๒) การศึกษาวิจัย ค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำเสนอแก่สมาชิกวุฒิสภา

สภาพปัญหา

การศึกษาวิจัย ค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำเสนอแก่สมาชิกวุฒิสภา มีการจัดสรรงบประมาณของรัฐสภาเพื่อให้กับสถาบันพระปกเกล้าดำเนินการในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างน้อย ส่งผลให้นักวิชาการขาดแรงจูงใจในการที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ ควรมีการปฏิรูปการดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้าในการศึกษา วิจัยและค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อสมาชิกวุฒิสภา

วิธีการปฏิรูป

ควรแก้ไขพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นหน่วยงานทางวิชาการ ในการช่วยงานสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาให้เป็นงานสำคัญ เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) การรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

สภาพปัญหา

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ กำหนดให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ ให้รัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน และเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว ให้รัฐจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบก่อนการตรากฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ การบังคับใช้กฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

การดำเนินการเสนอร่างกฎหมายของ คณะรัฐมนตรี องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ผ่านมา จะมีการวิเคราะห์และรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวพบว่ายังมีปัญหาและไม่สามารถเกิดผลได้จริงในทางปฏิบัติ เนื่องจากสาเหตุ ดังนี้

- ๑) การดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง และหากมีการดำเนินการก็จะมีรับฟังความคิดเห็นเฉพาะบุคคลบางกลุ่มที่มีความเห็นสอดคล้องเท่านั้น ส่งผลให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในการดำเนินการ
- ๒) บุคลากรของส่วนราชการที่เสนอร่างกฎหมาย ยังมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายดังกล่าวค่อนข้างน้อย ทำให้การรับฟังความเห็นอาจจะได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนและสมบูรณ์เท่าที่ควร

วิธีการปฏิรูป

๑) เพื่อให้กระบวนการตรากฎหมายเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีข้อมูลครบถ้วนรอบด้าน และเกิดประโยชน์กับทุกฝ่ายทั้งในส่วนของผู้เสนอร่างกฎหมาย ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่จะได้ทราบช่องทางในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการตรากฎหมายทุกขั้นตอน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ ควรกำหนดให้สถาบันพระปกเกล้า ในฐานะเป็นองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญการด้านวิชาการและมีนักวิชาการเป็นจำนวนมาก เป็นผู้ดำเนินการการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมาย ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว

๒) หากกำหนดให้สถาบันพระปกเกล้าดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบในการตรากฎหมายทุกฉบับตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้าตามพระราชบัญญัติพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ สถาบันพระปกเกล้าสามารถดำเนินการได้ตามมาตราดังกล่าว แต่เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน ควรมีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อรองรับการทำหน้าที่ดังกล่าว โดยการดำเนินการรับฟังความเห็นของสถาบันพระปกเกล้า ควรกระทำในรูปแบบของคณะกรรมการซึ่งเป็นอีกคณะหนึ่ง

แยกจากคณะกรรมการบริหารสถาบันพระปกเกล้า เพื่อให้การทำหน้าที่เกิดความอิสระ และป้องกันการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง เนื่องจากสถาบันพระปกเกล้าอยู่ภายใต้การกำกับของประธานรัฐสภา

(๔) การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติเพื่อให้การศึกษาทางการเมืองและระบอบประชาธิปไตย และดำเนินงานตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย

สภาพปัญหา

การดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้าในการเผยแพร่และสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และการจัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมบุคลากรจากภาครัฐ ภาคประชาชน และประชาชนเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า ตามพระราชบัญญัติสถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ การดำเนินงานที่ผ่านมา มีการดำเนินการในวงแคบและจำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่มนักการเมืองระดับชาติ ระดับท้องถิ่น พรรคการเมือง และภาคเอกชน โดยในส่วนของภาคประชาชนยังไม่ได้รับการดำเนินการสนับสนุนในการดำเนินการดังกล่าวอย่างทั่วถึง ดังนั้น เพื่อให้ภาคประชาชนได้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองและการเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ควรมีการปฏิรูปการดำเนินงานของสถาบันพระปกเกล้าในการเผยแพร่และสนับสนุนการเผยแพร่ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การจัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมบุคลากรจากภาครัฐ ภาคประชาชน และประชาชนเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า

วิธีการปฏิรูป

๑) สถาบันพระปกเกล้าควรมีภารกิจหน้าที่ในการจัดทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติ นอกเหนือจากภารกิจหน้าที่ในการช่วยเหลืองานวิชาการ ศึกษาวิจัย ค้นคว้าข้อมูล เพื่อนำเสนอแก่สมาชิกรัฐสภา โดยการให้ความรู้หรือการศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการให้ความรู้หรือการศึกษาดังกล่าวจะต้องครอบคลุมบุคคลทุกกลุ่มเป้าหมาย มิใช่การจัดหลักสูตรเพื่อเปิดช่องให้นักการเมืองข้าราชการระดับสูง และนักธุรกิจมาพบกันเพื่อหาเครือข่ายเพื่อผลประโยชน์ของตน

๒) การจัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมบุคลากรจากภาครัฐ ภาคประชาชน และประชาชนเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง และการเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย ควรมีการแบ่งผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละหลักสูตรระหว่างภาคประชาชนกับข้าราชการระดับสูงและฝ่ายการเมืองออกจากกันให้ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการสร้างเครือข่ายและแสวงหาผลประโยชน์ของผู้เข้ารับการอบรม

๓.๒.๖ การจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าถึงได้

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๙ บัญญัติให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในการครอบครองของหน่วยงานของรัฐและต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารได้โดยสะดวก มาตรา ๑๒๐ วรรคสี่บัญญัติให้ กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ดำเนินการนำรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยให้ประชาชนทราบได้โดยทั่วไป และมาตรา ๑๒๙ วรรคหกบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเปิดเผยบันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบหาข้อเท็จจริง หรือรายงานการศึกษาของคณะกรรมการให้ประชาชนทราบ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีมติมิให้เปิดเผย

สภาพปัญหา

๑) แม้ว่าสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะได้มีการดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติแล้ว แต่ในปัจจุบันข้อมูลที่เปิดเผยยังไม่ครบถ้วน ครอบคลุมทุกเรื่องที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

๒) การเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลของแต่ละสภามีความยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่สะดวกต่อการสืบค้น ยังมีการปิดบังข้อมูลบางเรื่องที่ควรเปิดเผย ทำให้การเข้าถึงข้อมูลไม่ได้อย่างครบถ้วน นำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้เท่าที่ควร

วิธีการปฏิรูป

๑) ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลให้มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติกำหนดไม่ว่าจะเป็น รายงานการประชุมสภา บันทึกการประชุม รายงานการดำเนินการ รายงานการสอบข้อเท็จจริง รายงานการศึกษาของคณะกรรมการธิการ และข้อมูลอื่นตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ อย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ตลอดจนรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของแต่ละสภา และข้อมูลแสดง การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาแต่ละคน เช่น ในเรื่องจำนวนวันในการเข้าประชุมสภา สถิติการอภิปราย สถิติการตั้งกระทู้ถาม การทำหน้าที่ในคณะกรรมการต่าง ๆ เป็นต้น และจัดเจ้าหน้าที่เป็นการเฉพาะในการ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลเข้าสู่ระบบให้ทันเวลาและเป็นปัจจุบันที่สุด

๒) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ให้ทันสมัย ชัดเจน เป็นหมวดหมู่ ใช้บริการง่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงซึ่งข้อมูลของประชาชน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มี ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติและมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานและ ตรวจสอบการทำงานของสภาทั้งสองได้อย่างต่อเนื่องอันเป็นการสะท้อนภาพการทำงานความโปร่งใส ความน่าเชื่อถือของฝ่ายนิติบัญญัติ

๓) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในกิจการและกิจกรรมของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา รวมถึงงานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของฝ่ายนิติบัญญัติ ผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาให้เป็นที่รับรู้แก่ประชาชนในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

๔) กำหนดตัวชี้วัดการประเมินผลการดำเนินการในเรื่องนี้ของทั้งสองสำนักงานให้เข้มงวด

๓.๓ ข้อเสนอแนะในส่วนของรัฐสภาแห่งใหม่

อาคารรัฐสภาแห่งใหม่ตั้งอยู่ติดริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในที่ดินราชพัสดุถนนทหาร (เกียกกาย) แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ ๑๒๓ ไร่ เป็นอาคารมีพื้นที่ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ตารางเมตร ภายในอาคารมีห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร และห้องประชุมวุฒิสภาแยกกัน จึงสามารถประชุม สภาพร้อมกันในเวลาเดียวกันได้ ไม่ต้องจัดสรรเวลาประชุมสภาเหมือนเช่นปัจจุบันนี้ มีห้องทำงานของสมาชิก รัฐสภา ห้องจัดเลี้ยง ห้องรับรอง หอสมุด พิพิธภัณฑ์ ห้องทำงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา แยกกันคนละปีกของอาคาร พร้อมทั้งมีสถานที่ จอดรถยนต์อยู่ชั้นใต้ดินของอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ จอดรถได้รถยนต์ได้ประมาณ ๒,๐๐๐ คัน

ข้อเสนอแนะ

(๑) ให้เร่งรัดการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) การดำเนินการทุกขั้นตอน ทุกเรื่องต้องถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบ โปร่งใสและ ตรวจสอบได้และรายงานให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือประธานรัฐสภา ทราบผลการดำเนินงาน เกี่ยวกับการก่อสร้างโดยเร็วเป็นระยะ

(๓) หอสมุดรัฐสภา ควรเป็นอาคารเฉพาะ กว้างขวางเป็นสัดส่วน มีความทันสมัย ต้องอยู่ในจุดที่ประชาชนสามารถเข้ามาใช้งานได้สะดวก มีทางลาดเข้าสู่อาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ ตามมาตรฐานสากล

ตามรูปแบบการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ได้กำหนดพื้นที่ของหอสมุดรัฐสภาจะอยู่ในอาคารชั้นที่ ๙ ใกล้ห้องทำงานสมาชิกรัฐสภา ทำให้ประชาชนไม่มีโอกาสได้ใช้ ทำให้เสียประโยชน์และเสียโอกาสของประชาชนที่ได้เข้ามาเยี่ยมชมและใช้สอยเช่นเดียวกับหอสมุดของรัฐสภาในประเทศอื่น ๆ ดังนั้นจึงต้องจัดสถานที่ของหอสมุดหรือห้องสมุดที่ทันสมัย มีหนังสือที่หลากหลาย ให้ประชาชนได้เข้ามาเยี่ยมชม และสามารถใช้อาคารรัฐสภาได้ง่าย สะดวก และสามารถรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ

(๔) เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำงานเต็มเวลา จึงเห็นควรให้มีห้องทำงานของสมาชิกรัฐสภาแต่ละคน มีพื้นที่เพียงพอให้คณะผู้ช่วยปฏิบัติงานประจำตัวสมาชิกสามารถนั่งทำงานได้ โดยมีอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงานที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ในห้องทำงานสมาชิก

(๕) จัดสถานที่ในลักษณะเป็นเรือนรับรองสำหรับประธานรัฐสภาให้สมเกียรติกับการเป็นประมุขของฝ่ายนิติบัญญัติ

(๖) ให้จัดห้องทำงานอย่างเหมาะสมให้กับอดีตประธานสภาผู้แทนราษฎรและอดีตประธานวุฒิสภาที่กลับเข้ามาเป็นสมาชิกรัฐสภา เพื่อเป็นการให้เกียรติแก่บุคคลดังกล่าว

(๗) ภายในห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎรและห้องประชุมวุฒิสภา ในส่วนที่นั่งของประชาชนและสื่อมวลชนที่เข้าฟังการประชุม ควรจัดสถานที่ให้เหมาะสม

(๘) ระบบการลงคะแนนเสียงในห้องประชุมสภา ให้เป็นระบบที่ทันสมัย ไม่สามารถเสียบบัตรแทนกันได้ โดยให้เครื่องลงคะแนนแต่ละเครื่องเมื่อเสียบบัตรลงคะแนนและกดคะแนนแล้ว จะไม่บันทึกผลลงคะแนน จนกว่าประธานของที่ประชุมจะสั่งให้ประมวลผลและแจ้งมติ หากสมาชิกคนใดแอบัตรออกก่อนก็จะไม่ปรากฏผลการลงคะแนนของตนในรายงานการประมวลผล ถือว่าสมาชิกผู้นั้นไม่ได้ออกเสียงลงคะแนน ส่วนสมาชิกที่เสียบบัตรเพื่อลงคะแนนของผู้อื่นโดยเจตนา ให้ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง

(๙) ให้มีมาตรการประหยัดการใช้ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์ในส่วนราชการของทั้งสองสำนักงาน ให้การลดค่าใช้จ่ายการใช้ไฟฟ้า น้ำประปา และโทรศัพท์ เป็นตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของทั้งสองสำนักงาน

(๑๐) ให้มีระบบรักษาความปลอดภัยขั้นสูงสุดของระบบฐานข้อมูลของรัฐสภาด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย

(๑๑) นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน และให้มีมาตรการการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยดังกล่าวมาใช้เพื่อเป็นการประหยัดการใช้กระดาษ

(๑๒) การจัดสถานที่ทำงานให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของทั้งสองสำนักงาน ต้องให้มีความสะดวก มีบรรยากาศดี ผ่อนคลาย เพื่อส่งเสริมให้มีความสุขในการทำงาน รวมทั้งให้มีอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานที่ครบถ้วนเพียงพอ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงาน

(๑๓) จัดห้องทำงานให้ผู้สื่อข่าวพร้อมอุปกรณ์สื่อสารให้มีความสะดวกแก่การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างเพียงพอ และจัดให้มีห้องแถลงข่าวในส่วนอาคารของแต่ละสภา

(๑๔) จัดระบบรักษาความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกรัฐสภาอย่างเป็นระบบ ให้วางแนวทางการปฏิบัติและการบริหารจัดการการรักษาความปลอดภัยอย่างชัดเจนและเข้มงวด ให้จัดอบรมตำรวจรัฐสภาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และจัดอบรมอย่างสม่ำเสมอ

(๑๕) ในส่วนของการคมนาคมโดยรอบหรือใกล้เคียงรัฐสภาแห่งใหม่ ให้มีการประสานและผลักดันให้หน่วยงานที่รับผิดชอบมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ในพื้นที่ใกล้เคียงรัฐสภาแห่งใหม่ โดยให้อยู่ในจุดที่ไม่ขัดแย้งทัศนียภาพการมองเห็นอาคารรัฐสภาแห่งใหม่หรือกำหนดจุดพื้นที่เหมาะสม และต้องกล้าหาญในการตัดสินใจที่ชัดเจนเพื่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาดังกล่าว

ให้มีรถไฟฟ้าใต้ดินในเส้นทางผ่านรัฐสภาและมีสถานี ณ บริเวณใกล้เคียง ควรดำเนินการให้สำเร็จในระยะเวลาใกล้เคียงกับการสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่

รัฐสภาแห่งใหม่พื้นที่ที่มีบริเวณติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ควรให้มีระบบขนส่งทางน้ำและท่าเรือรับ – ส่งผู้โดยสาร เพื่อช่วยการจราจรให้คล่องตัวและสะดวกรวดเร็ว

ควรดำเนินการขยายพื้นที่ถนนหน้ารัฐสภาแห่งใหม่ เพื่อเพิ่มพื้นที่จราจรให้สะดวกและคล่องตัวยิ่งขึ้น และให้แล้วเสร็จพร้อมกับการก่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่

(๑๖) การบริหารการใช้อาคารและดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่ต้องใช้บุคลากรที่เป็นมืออาชีพ อาจต้องจ้างผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเพื่อให้การใช้อาคารเกิดประโยชน์สูงสุด

(๑๗) ควรจัดสถานที่ให้ประชาชนเข้ามาติดต่องานราชการรัฐสภาได้โดยสะดวก

๔. กำหนดเวลาการปฏิรูป

ระยะที่ ๑ แผนปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่อง การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา ควรเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่ผ่านความเห็นชอบของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จนถึงเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ โดย

(๑) ให้เสนอและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ข้อบังคับการประชุมสภา กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของรัฐสภา รวมทั้งกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของรัฐสภา

(๒) เสนอแนวทางเพื่อจัดทำมาตรฐานจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(๓) เสนอแผนงานและดำเนินการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา

(๔) เสนอแผนงานเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานในรัฐสภาแห่งใหม่

ระยะที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ดำเนินการตามข้อเสนอแนะการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภาให้สำเร็จโดยเร็ว

๕. แหล่งที่มาของงบประมาณ

งบประมาณแผ่นดิน

๖. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๖.๑ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

๖.๒ คณะรัฐมนตรี

๖.๓ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๖.๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๖.๕ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๖.๖ สถาบันพระปกเกล้า

๗. ข้อเสนอแนะ

๗.๑ เพื่อให้การปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ควรมีการดำเนินการดังนี้

(๑) ควรให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม นิสิต นักศึกษา และนักเรียนที่สนใจทางการเมือง ผู้แทนองค์กร สื่อมวลชนด้านต่าง ๆ สามารถเข้าฟังการประชุมสภาได้ตลอดเวลา (ยกเว้นการประชุมลับ ตามข้อบังคับการประชุม) เพื่อให้เห็นบรรยากาศการประชุม อีกทั้งจะได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ โดยจัดให้มีห้องรับชมการถ่ายทอดสดการประชุมสภาไว้เป็นการเฉพาะ

(๒) ควรพิจารณาทบทวนการส่งสมาชิกรัฐสภา และผู้ปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา เข้าร่วมการอบรมหลักสูตรที่ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบระบบอุปถัมภ์ เพราะเป็นการมุ่งเน้นการสร้างเครือข่าย แต่ไม่ได้เป็นการส่งเสริมด้านการเสียสละการทำงานเพื่อสังคมอย่างแท้จริง

๗.๒ จัดให้ความรู้เกี่ยวกับงานด้านนิติบัญญัติและภารกิจ ตามอำนาจหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงานให้แก่สมาชิกรัฐสภา ในช่วงเวลาที่ได้มีการปฏิญาณตนในที่ประชุมแล้ว เพื่อเป็นการช่วยให้สมาชิกรัฐสภาปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และให้มีการรายงานการไม่เข้าร่วมงานดังกล่าวไว้ในระบบข้อมูลข่าวสารในรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้

๗.๓ งบประมาณของสมาชิกรัฐสภา ควรจัดงบประมาณที่กำหนดไว้ชัดเจน และแยกส่วนการใช้จ่ายของสมาชิกแต่ละคนที่มีอัตราที่เท่าเทียมกัน

๗.๔ ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ไม่ได้บัญญัติการสิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุไม่แสดงตนเพื่อลงมติในที่ประชุมสภาเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุม เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้การประชุมสภา มีองค์ประชุมครบ สามารถดำเนินการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ คงมีแต่บทบัญญัติตามมาตรา ๑๐๑ (๑๒) และมาตรา ๑๑๑ (๕) ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาสิ้นสุดลงในกรณีขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภา

ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมการประชุมให้มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการประชุมได้อย่างต่อเนื่อง จึงเห็นควรมีมาตรการในกรณีที่สมาชิกรัฐสภาขาดประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภา ควรหักเงินประจำตำแหน่งตามสัดส่วนของจำนวนวันที่ขาดการประชุม โดยบัญญัติไว้ในพระราชกฤษฎีกาเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอื่นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

๗.๕ ในรายงานฉบับนี้ ได้มีการเสนอการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาไว้ และในรายงาน เรื่อง “การควบคุมและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” ซึ่งคณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองได้เสนอและได้รับความเห็นชอบจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศแล้วนั้น ได้มีข้อเสนอแนะ เรื่อง การให้เจ้าหน้าที่ของรัฐแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน นับแต่วันเริ่มบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการ ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบกรณีที่มีการกล่าวหาว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรัย ผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เพื่อดำเนินการต่อไป

ดังนั้น ข้าราชการรัฐสภาสามัญ ในตำแหน่งที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) กำหนด ซึ่งปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการของรัฐสภา ดำเนินการ สนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของสมาชิกรัฐสภาและ คณะกรรมการสิทธิการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการทำหน้าที่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

จึงควรมียื่นรายการทรัพย์สินและหนี้สินนับตั้งแต่เริ่มบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการตามที่เคยเสนอไว้แล้ว โดยเก็บเป็นข้อมูลลับไว้ที่ส่วนราชการต้นสังกัดและจะนำมาพิจารณาเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) เรียกข้อมูลดังกล่าวมาตรวจสอบ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ส่วนราชการอื่น

๗.๖ เพื่อเป็นการพัฒนาการเมืองและพรรคการเมือง ควรเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือได้รับสัดส่วนในการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองซึ่งจัดโดยสถาบันพระปกเกล้า หรือควรได้รับพิจารณาในการเข้าร่วมทำหน้าที่ในคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการของสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา ตลอดจนการได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐสภาโดยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของฝ่ายนิติบัญญัติได้ เช่น ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ รายงานผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการและองค์กรอิสระ และควรจัดสัมมนาระหว่างรัฐสภาและสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานของรัฐสภา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างรัฐสภากับพรรคการเมือง

๗.๗ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐสภา ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา โดยการออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกรัฐสภา ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันพระปกเกล้า หรือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๗.๘ เพื่อให้การดำเนินการปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภาเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การปฏิบัติงานในรัฐสภาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรนำวิธีปฏิรูปตามที่เสนอไว้ในเรื่องต่าง ๆ ในรายงานฉบับนี้ไปบัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

๗.๙ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการรัฐสภาสามัญ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดให้มีการพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษให้กับข้าราชการรัฐสภาสามัญ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ ที่มีความคิดสร้างสรรค์และพัฒนากระบวนการขององค์กรให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้สำนักงานทั้งสองแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นที่ประจักษ์

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง จึงขอเสนอรายงาน เรื่อง การปฏิรูปการปฏิบัติงานในรัฐสภา เพื่อให้สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้โปรดพิจารณา หากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดส่งรายงานไปยังคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสถาบันพระปกเกล้า เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(นางนรรตน์ พิมเสน)

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ